neprikl ausoma lietuva

Montrealis • 1971.IV.21 • Nr. 1244

LE JOURNAL INDEPENDANT LITUANIEN AU CANADA • EST. 1941 • THE INDEPENDENT LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

Mr. J. Rugienius
19235 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA.

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Vasario 16 gimnazija

LAUKIA MOKINIŲ IŠ AMERIKOS

Pavasaris žygiuoja Odenwaldo kalnų šlaitais, kuriuose jau žydi migdolai, persikai, vyšnios ir slyvos. Pavasaris ir Vasario 16 gimnazijos parke: šimtametis gluosnis verkėjas papuošė savo ištįsusias šakas gležnais "kačiukais", didžiules žiedų taures atvėrė išdidi magnolija, krūmai apsidengė minkštučiukais lapeliais; kas rytą koncertuoja paukščiai, liuoksi voverytės iš medžio į medį, o netolimose pievose jau seniai šūkauja pempės, sveikindamos Romuvos gyventojus "gyvi, gyvi".

Pavasaris ir mokinių širdyse: linksmai šnekučiuodamiesi, jie traukia į parką pasivaikščioti, pasišildyti saulėj. Jie linksmi ne tik, kad pavasaris šauniai išpuošė parką, bet ir dėl to, kad šių metų pavasaris jiems atnešė nepaprastą dovaną – naują bendrabutį. Nuo balandžio vidurio parkas prigužės visokių mašinų, amerikiečių kariuomenės žemsemė pati pirmoji išraus pamatams griovius, ir pamažu kils naujas triaukštis pastatas. Jo dalis – mergaičių bendrabutis – bus užbaigtas jau šių metų žiemą, ir iš šimtametės pilies, kuri jau atitarnavo, mergaitės persikels į moderniškas erdvias patalpas.

Pavasario saulutei meiliai šypsantis, parke beveik kasdien su žemesnių klasių mokiniais žaidžia stud. Aldona Rygelytė iš New Yorko. Ji talkina gimnazijai jau nuo pereito rudens. Be jos gimnazija turi ir tris mokinius iš Amerikos: Birutę Motiejūnaitę (II kl.) iš Los Angeles, Gediminą Mažeiką (IV kl.) iš Vašingtono ir Algį Avižienį (VI kl.) iš Chicagos.

Ateinančiais mokslo metais, kurie prasideda rugsėjo 5 d., mokinių iš Amerikos bus žymiai daugiau.

Jau dabar yra pasiskardenusių per 10 tėvų, kurie žada savo vaikus leisti į Vasario 16-tąją. Tėveliai, kurie dar delsia ar neapsisprendę, turėtų paskubėti, nes vietų, ypač berniukų bendrabuty, nėra daug: jas gali užimti mokiniai iš Vokietijos.

Nuo ateinančių mokslo metų Vasario 16 gimnazijos mokslo programos pertvarkomos taip, kad jos beveik atitiks Amerikos high school programas. Anglų kalbos, pavyzdžiui, mokys amerikietis mokytojas pagal Amerikos high school reikalavimus. Vokiečių kalbą dėstys mokytoja vokietė, kalbanti angliškai. Kiti dalykai dėstomi lietuviškai.

Vasario 16 gimnazijoj, kaip ir vokiečių gimnazijose, yra 9 klasės. Mokiniai iš JAV ir Kanados į I klasę priimami po 4 pradinės mokyklos (elementary school) skyrių. Stojant gimnazijon, mokinio tėvai parašo prašymą ir pridamokinio išeito mokslo pažymėjimą, gimimo metrikų nuorašą ir, jei turima, skiepų knygelę. Iš aukštesnių pradinės mokyklos skyrių ar high school priimami į atitinkamas klases (pvz., po aštuonerių metų pradinės mokyklos – į IV ar V kl. – pagal pažymius). Baigę 9 klases, užjūrio mokiniai po brandos egzaminų gauna brandos atestatą, kuris juos įgalina stoti į Š. Amerikos ar Kanados universitetus, peršokant vad. junior college. Per brandos egzaminus egzaminuoja gimnazijos mokytojai. (Norintieji studijuoti Vokietijoje brandos egzaminus laiko kitokia tvarka).

Už pragyvenimą (maistą ir kambarį bendrabuty) reikia per mėnesį mokėti 20 dol., už specialias vokiečių k. pamokas dar 14 dol. mėnesiui.

Vasaros atostogų metu (nuo liepos 10 d. iki rugsėjo 8 d.) bei per Kalėdų ir Velykų atostogas (po 2 savaites) vyresnieji mokiniai turi progos pažinti Europos kraštus, po juos keliaudami. Per vasaros atostogas galima grįžti ir pas tėvus. Per atostogas pasiliekantiems Europoje (negalintiems ar nenorintiems keliauti, ypač jaunesniesiems) mokiniams stengiamasi surasti lietuvių šeimas, kur jie galėtų atostogas praleisti. Mokiniai iš užjūrio paprastai atskrenda lėktuvu į Frankfurt-Main aerodromą, iš kur jie gimnazijos autobusiuku pervažami gimnazi-

(keliama į 2 psl.)

Vasario 16 gimnazijos gimnazistės

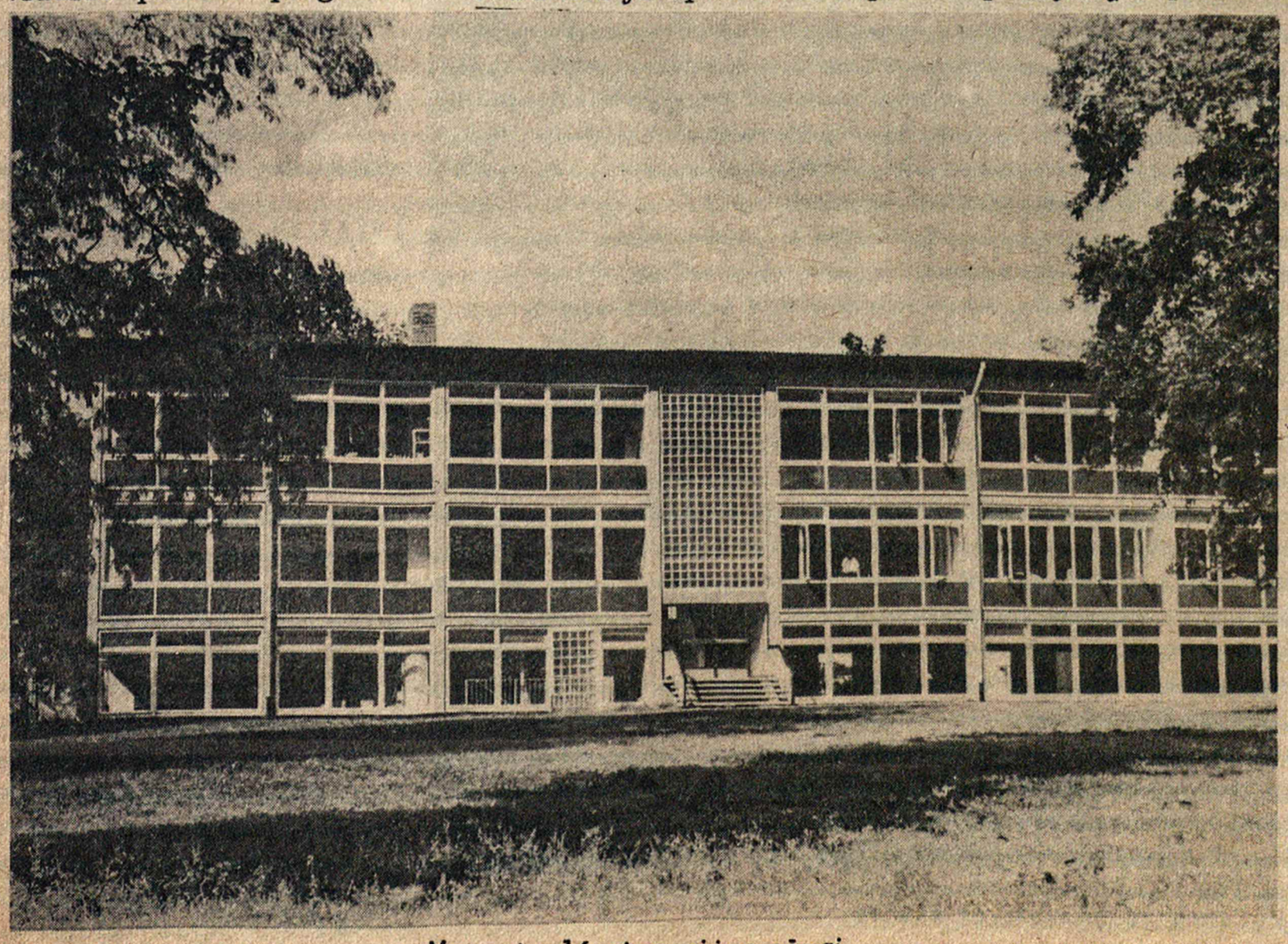

Vasario 16 gimnazijos rūmai

RINKIMŲ IŠVAKARĖSE

Žmogus yra visuomeninis padaras. Jis nemėgsta vienumos, jis linkęs burtis į kolektyvus įvairiems uždaviniams vykdyti. Ir kuo žmogus aukštesnės kultūros, tuo daugiau ir įvairesnių organizacijų jis prikuria.

Vienos iš jų yra politinės, kitos profesinės, trečios religinės ir t.t. Tik per organizacijas reiškiasi mūsų laikų visuomenė, tik organizuota veikla užtikrina sėkmingesnę kovą mūsų komplikuotame gyvenime už pasirinktus siekius ir idealus.

Mes, lietuviai, Kanadoje sudarome etninę grupę, kuri aiškiai išsiskiria gausioje Kanados tautų mozaikoje. Visos ypač politinių emigrantų organizacijos visais laikais buvo ir yra linkusios skaldytis, nepripažinti autoritetų ir per tai pagreitinti savo išnykimą.

Kanados lietuviai yra laimingi sugebėję sukurti vieną centrinę organizaciją — Kanados Lietuvių Bendruomenę, kuri savo ruožtu įsijungia į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Nėra Kanadoje kampelio, kuriame gyventų didesnė grupė lietuvių ir neturėtų Kanados Lietuvių Bendruomenės apylinkės valdybos ar bent įgaliotinio.

Sunku šiandien būtų įsivaizduoti Kanados lietuvius be Kanados Lietuvių Bendruomenės. Bendruomenė vadovauja mūsų lituanistiniam švietimui, remia jaunimo organizacijas, meno ansamblius, organizuoja tradicines Kanados Lietuvių dienas, jaunimo kongresus, sporto šventes, Vasario 16 ir kitokius minėjimus, veda politinę kovą, bendradarbiauja su JAV Lietuvių Bendruomene, atstovauja Kanados lietuvius federalinėje ir provincinėse valdžioje ir t.t. Taipgi jos veikla labai plati ir šakota.

Ateinantį sekmadienį visi Kanados lietuviai rinks naują Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto tarybą, o mes, montrealiečiai, dar ir savo apylinkės KLB Seimelį. KLB Krašto taryba yra Kanados lietuvių "parlamentas". Į jį visa Kanada išrinks 55 atstovus, iš kurių Montrealiui tenka išrinkti 10.

Montrealio rinkimams turime net 14 gerų kandidatų. Daugiausiai balsų gavęs dešimtukas atstovaus mus per tris sekančius metus KLB Krašto taryboje.

Labai geistina, kad į Krašto tarybą būtų išrinkti ne tik seni veteranai, bet ir jaunosios bei viduriniosios kartos atstovai, kurių net keli yra išstatyti kandidatais: Zina Piečaitienė, Ladas Giriūnas, Daina Kerbelytė, Vytas Ptašinskas ir Regina Staškevičiūtė.

Krašto tarybos narių pareigos, nors ir reikšmingos, bet nesunkios. Jiems tenka kartą į metus susirinkti kuriame nors Kanados mieste ir išrinkti Krašto valdybą, priimti sąmatą ir nustatyti veikimo gaires sekantiems metams.

Visai kita istorija su KLB Montrealio Seimelio rinkimais, kurie vykdomi kas dveji metai. Montrealio Seimelį pagal statutą sudaro 15 rinktų ir 15 organizacijų deleguotų atstovų. Seimelis iš savo tarpo renka 7 narių prezidiumą ir nustato jo veikimo gaires sekantiems metams.

Daugiausiai darbo tenka Seimelio vykdomajam organui — jo prezidiumui. Prezidiumas atstovauja Montrealio lietuvius federalinės ir provincinės valdžios įstaigose, miesto savivaldybėje, palaiko ryšius su kitomis kanadiečių ir etninių grupių organizacijomis, organizuoja mūsų tradicinius minėjimus, globoja lituanistines mokyklas, Baltijos stovyklavietę, Tautos fondo ir Kanados Lietuvių fondo skyrius ir t.t. Specialiems darbams, kaip Kanados Lietuvių dienai ruošti, lietuvių skyriui Ekspo parodoje organizuoti ir pan., paprastai sudaromi atskiri komitetai, tačiau didžioji organizacinių darbų našta vistiek gula ant prezidiumo pečių. Užtat nenuostabu, kad dažnai būna labai sunku rasti kandidatų į Seimelį, nes visi baidosi pakliūti į prezidiumą.

Laimei, šiais metais su kandidatais į Seimelį bėdos neturime. Iš viso išstatyta net 19 labai gerų kandidatų, iš kurių reikia išrinkti 15. Pagal lietuvišką kuklumą, neįprasta viešai juos girti, tačiau šį kartą aš norėčiau su ta tradicija prasilenkti.

Pirmiausia pagirtina Montrealio lietuvių jaunoji ir vidurinioji kartos, kurios pirmą kartą taip gausiai atstovaujamos Seimelio rinkimuose. Tik pažiūrėkime į sąrašą: Micheline Beniušis, Rytis Bulota, Daina Kerbelytė, Silvija Piečaitienė, Roma Valinskienė, Romas Maziliauskas, Albertas Norkeliūnas.

Taigi net šeši kandidatai, kurie savo mokslus baigė, o kiti net ir gimė jau Vakaruose ir čia jaučiasi kaip namie. Jie daug geriau pažįsta šio krašto sąlygas, moka kalbas, turi profesijas ir tik jie vieni gali mūsų bendruomenę išvesti į platesnius laukus iš mažo uždaro lietuviško darželio.

Tuo, žinoma, nenorima nuvertinti kitų kandidatų ir iš vieno kraštutinumo staiga pereiti į kitą. Būtų geriausiai, jeigu į sekantį mūsų Seimelį būtų išrinkti atstovai iš visų trijų kartų — jaunosios, viduriniosios ir senosios. Greičiausiai taip ir įvyks, nes net ir balsuojant už visus tuos šešius jaunosios ir viduriniosios kartos kandidatus, vistiek dar 9 teks išrinkti iš senesnės kartos. Jų tarpe taip pat yra nepavaduojamų darbininkų, kaip dabartinis Seimelio iždininkas Juozas Šiaučiulis, buvęs Šv. Kazimiero parap. komiteto pirm. Kazys Ambrazas, Lietuvių katalikių moterų veikėjos Ona Čečkauskienė, Teodora Čipkienė, Genovaitė Kudžmienė ir kiti kandidatai.

Pabaigai keletas žodžių balsuotojams. Susidaro labai prastas įspūdis visai kolonijai, o ypač patiems renkamiesiems, kai iš kelių tūkstančių Montrealio lietuvių rinkimuose dalyvauja tik pora trejeta šimtelių. Nesakykime, kad "atstovus išrinks ir be manęs". Balsuotojų skaičius nusako mūsų bendruomeninį susipratimą, parodo mūsų solidarumą ir yra didelė moralinė parama tam darbui vadovaujantiems bendruomeniniams organams. Užtat atlikime savo rinkimę pareigą ir pabalsuokime.

P. Rudinskas

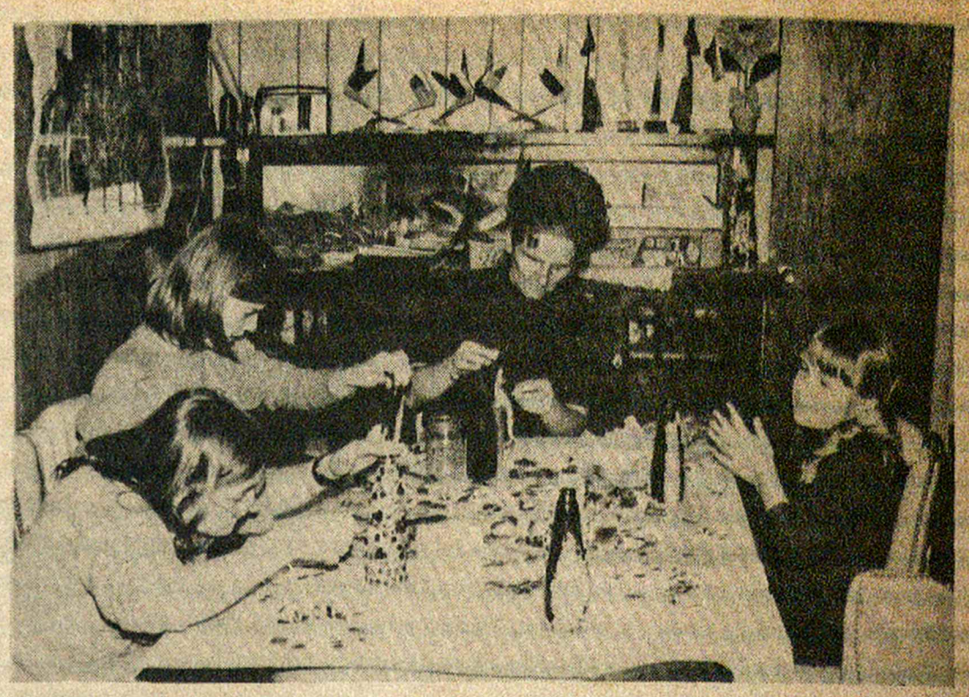

Kernavės tunto skautės ruošiasi Kaziuko mugei, kuri įvyko kovo 7 d. Chicagoje.

Vasario 16 gimnazijos choras

VASARIO 16 GIMNAZIJA

(atkelta iš 1 psl.)

jon.

Dviejų metų praktika su mokiniais iš Amerikos parodė, kad jie Vasario 16 gimnazijoje lituanistinių žinių gauna daugiau nei šeštadieninėse mokyklose. Tai viešai spaudoj patvirtino buvę jos mokiniai, Amerikos lietuviukai Vytautas Jurgaitis ir Mindaugas Bielskus, abu iš Chicagos.

Tuo nenorima nuvertinti lituanistinių mokyklų. Nėra abejonės, kad jos labai daug pasiekia. Bet jos mo-

PANORAMA

VEIKALAS APIE SIMĄ

Simo Kudirkos tragedijos poveikyje Bostone kilo mintis, kad reikia paruošti nuodugnų veikalą amerikiečių visuomenei apie tą įvykį.

Tam reikalui iš Clevelando buvo iškviestas ir į Bostoną persikėlė Algis Rukšėnas, tuo metu dirbęs United Press International žinių agentūroje. Jo straipsniai yra spausdinti "New York Times" bei kituose Amerikos laikraščiuose.

Ruošiamas Vigilant įvykio veikalas yra plačios apimties. Autoriui padeda grupė talkininkų, kurie renka įvairius iki šiol dar nežinomus duomenis apie įvykį ir sąlygas, kurios jį išaukė. Yra užmegsti ryšiai ir su įvykio dalyviais. "Kalbant su kai kuriais iš jų, pastebiu įdomią ir dažnai keistą jų galvoseną", sako A. Rukšėnas: "Yra dar ir nežinomų duomenų apie Kudirkos likimą".

Veikalas vaizduos ne tik lapkričio 23-čiosios dienos tragediją, bet analizuos ir politines sąlygas, kurios jį lėmė bei Bedfordo žvejybos sunkumus. Tos problemos tą nelaimingą įvykį iššaukė.

Knygos paruošimą remia Citizens Concerned for Simas grupė, kuri daug prisidėjo incidento žiniai pasklisti pasaulyje.

---

ko tik šeštadieniais, ir tik vaikus iki tam tikro amžiaus. Vasario 16 gimnazijoje lietuvių kalba yra dėstoma per 9 metus: nuo pirmos klasės, kurios mokiniai esti 10 metų, iki devintosios, kurią baigia jaunuoliai 19 ar 20 metų. Viso per savaitę yra 44 lietuvių k. pamokos: I kl. 7 savaitinės pamokos, II kl. taip pat 7, III kl. 6, IV – IX kl. po 4.

Tokiu būdu gali būti sistematingai einama ne tik lietuvių kalba, bet ir literatūra. Nėra pasigyrimas, kad trims lituanistams mokytojams kartais pavyksta išmokyti lietuvių k. tiek, kiek jos būdavo išmokoma Lietuvos gimnazijose nepriklausomybės laikais; išimtys, be abejo, bus tie mokiniai, kurie ateina gimnazijon ne daug lietuviškai mokėdami ar ir visai nemokėdami.

Į šitą faktą reiktų ypač atkreipti dėmesį tiems tėvams, kurie nori, kad jų vaikai ne tik išmoktų lietuviškai kalbėti ir šiek tiek rašyti, bet ir iš esmės pažintų lietuvių literatūrą, Lietuvos istoriją bei geografiją. (Šių pastarųjų dalykų irgi intensyviai mokoma).

Mokiniai registruojasi pas Vasario 16 gimnazijos direktorių V. Natkevičių, M.A., 684 Lampertheim-Huettenfeld, Lituaisches Gymnasium, W. Germany (Tel. 06256-322).

"ARTĖJANČIOS TAUTYBĖS"

Maskvoje balandčio 10 d. pasibaigusiame Sovietų Sąjungos kompartijos 24-me suvažiavime paskirų respublikų vadai – partijos pirmieji sekretoriai atkreipė didesnį dėmesį negu 1966 m. suvažiavime, vadinamų "nacionalinių, nacionalistinių apraiškų" klausimui. Apie tautines apraiškas nutylėjo tik Ukrainos partijos vadas P. Šelest, tuo tarpu tos nuotaikos Ukrainoje stiprios ir vis auga.

Čia įdomesni Baltijos respublikų partinių vadų pasisakymai. Lietuvos kom. partijos neseniai perrinktas pirmasis sekretorius A. Sniečkus savo kalboje teigė: reikia vesti kovą "prieš nacionalizmo ir šovinizmo apraiškas". Jis pagarbino sovietų kultūrą, kvietė keistis su rusais kultūriniai mainais, nes, esą, tik tokiu atveju galėsianti "žydėti" krašto kultūra ...

Įdomesnė buvo Latvijos pirmojo sekretoriaus August Voss kalba. Jis netiesioginiai kreipėsi į pačius latvius, kurie pastaruoju metu atvirai šiaušiasi prieš rusų bei kitų slavų atgabenimą, krašto rusinimo didėjančias pastangas. Dar prieš kongresą Maskvoje Voss buvo puolęs latvius "nacionalistus" pareigūnus, kurie buvo pasisakę prieš didelių pramonės įmonių statybą Latvijoje ir, ryšium su tuo, prieš rusiško gaivalo siuntimą Latvijon. Voss argumentas dabar buvo toks: paskiros respublikos interesai privalo teikti pirmenybę visos, daugiatautės valstybės, reikalavimams ...

Azijos respublikų vadai savo kalbose vengė smerkti tautines apraiškas savo kraštuose. Jie daugiau kėlė "vyresnio brolio", tariamo tautybių draugo nuopelnus ... Jie džiaugėsi "šventa sąjunga" su Maskva ...

Aplamai paskirų kraštų vadai mažiau kalbėjo apie jų respublikose tariamai žydinčią kultūrą. Jie daugiau pabrėžė visų tautybių artėjimo, suliejimo reikalą. Tai ryškus noras suliedinti tautas į vieną katilą. Tokiam katilui tegalėtų būti tik sovietinės kultūros gyventojai, kurių tarpe, aišku, vyrautų slavai.

Tai savo ilgoje kalboje pažymėjo ir gen. sekretorius L. Brežnevas, nurodęs į "palaipsniui artėjančias" visas sovietų tautybes. Kad tie žodžiai negąsdintų, Kremliaus vadas pasiskubino patikinti: ypatingas dėmesys kreipiamas į paskiros respublikos savitumus ... Tai tik žodžiai. E.

AMERIKOS SPAUDOJ

JAV spauda keliais atvejais rašė apie Baltijos kraštus, apie juose ryškiai pasireiškiančias tautines nacionalines nuotaikas. Iškeltas reikalas jiem suteikti laisvo apsisprendimo teisę. Lietuvių spauda ir organizacijos atžymėjo publicisto David Lawrence str. "US News & World Report" žurnale kovo 29 d. Straipsnis apie tautų laisvą apsisprendimą baigiamas žodžiais: "Jau atėjo metas visam pasauliui reikalauti pagerbti laisvo apsisprendimo dėsnį ir Rytų Europos tautoms atsipalaiduoti svetimo valdymo ir leisti joms pasirinkti jų pačių valdymosi formą. Tai ir yra laisvo apsisprendimo esmė".

New York Times dienraštis, komunistų suvažiavimo Maskvoje išvakarėse, kovo 29 d. įdėjo Harry Schwartz rašinį apie "įtampos reiškinius Brežnevo karalystėje". Schwartz jau nebe pirmą kartą primena padėtį Baltijos kraštuose. Autorius pažymi, jog šiuo metu esama daugiau "nacionalistinių nuotaikų, jų bruzdėjimo" ukrainiečių, latvių, lietuvių, estų, ir sovietų mahometonų bei sovietų žydų tarpe.

GASTROLIUOJA KVARTETAS

Lietuvos styginis kvartetas vasario mėn. vieną savaitę koncertavo Vengrijoje, Djor ir Sopron miestuose. Šalia Brahmso ir Haydno kvartetų, lietuviai supažindino vengrus su J. Juzeliūno Trečiuoju kvartetu.

PREMIJA K. BRADŪNUI

CHICAGO. — Lietuvių rašytojų draugijos premija, vienas tūkstantis dolerių, kurią kasmet skiria Lietuvių fondas, balsų dauguma šiemet paskirta Kaziui Bradūnui už jo poezijos rinkinį "Donelaičio kapas". Komisija, kuri tą premiją paskyrė, buvo: dr. K. Ambrozaitis, T. Antanaitis, P. Gaučys, A. Kairys ir V. Ramonas.

K. Bradūnas už savo poezijos rinkinius jau gavęs šešias premijas (Liet. rašyt. draugijos antra). Yra išleidęs dešimt rinkinių, neskaitant pakartojimų, suredagavęs eilę literatūrinių leidinių, dabar redaguoja emigracinės lietuvių poezijos antologiją.

Dar yra parašęs libretą operoms Maras ir Vilniaus varpų bei Mindaugo kantatoms. Bradūnas nuo 1961 yra Draugo kultūrinio priedo redaktorius.

Apie Bradūno poeziją Lietuvių Enciklopedijoj taip pasakyta: rinkiniai iškelia jį ryškiau siu giliai tautinės minties poetu, siekiančiu atskleisti amžinojo lietuvio dvasią.

K. Bradūnas
Nuotr. V. Maželio

Premijos įteikimas numatytas Lietuvių fondo suvažiavime šį pavasarį. Vieta ir laikas bus paskelbta vėliau.

BALETMEISTRĖ ČILĖJE

Vilnietė baleto artistė Genovaitė Sabaliauskaitė aštuonis mėnesius dirbo baletmeistre Čilėje, Santiago mieste. Grįžusi į Vilnių, Čilės meno veikėjams kviečiant, ji ir vėl išvyko į P. Amerikos kraštą. Ten ji paruošia klasikinius baletus, tikisi pastatyti fragmentus iš lietuvių baletų "Ant marių kranto", "Jūratės ir Kastyčio".

Sabaliauskaitė anksčiau yra šokusi Prancūzijoje, Belgijoje, Suomijoje, Turkijoje ir Azijoje – Burmoje, Ceilone, Kambodijoje ir Tailande.

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ ŠKELBDAMAS, JAU EINA 66-METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO. KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARSĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik $7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius $1.50

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

CFMB
RADIO 1410 MONTREAL

LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.

PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

DĖL PAVADINIMO

Gerb. p. dr. Skardžiau,

Jūsų kalbinės pastabos vaizdžiai rodo, kad taisyklingas įvardžiuotinių būdvardžių naudojimas gali tiksliau išreikšti ypatybę, netgi pabrėžti kitą savybę, nei gyvoje kalboje naudojamos trumpesnės formos.

Tačiau "Nepriklausoma Lietuva" nėra naujas ir kalbininkams nepriimtinas pavadinimas. Šį vardą 1919 Vilniuje priėmė kalbą pažįstą redaktoriai J. Tumas-Vaižgantas ir S. Kymantaitė - Čiurlionienė. Ne pripuolamai tas pats pavadinimas buvo parinktas 1941 metais ir pirmajam lietuvių laikraščiui Kanadoje ir taip pat svarbiausiam pogrindžio laikraščiui Lietuvoje. Per penkiasdešimtį metų įsipilietinęs vardas "Nepriklausoma Lietuva" man daug įsakmiau pabrėžia nepriklausomybės sąvoką, nei dabar jūsų siūlomas pakeitimas.

Pastabos gyvos kalbos atžvilgiu neturėtų būti nuvertinamos vien todėl, kad žmonės savaimingai, bet nebūtinai svetimas kalbas sekdami, prastina savo kalbą.

Antai, tur būt, patogumas ir ne suvalkiečių įtaka jau beveik įpilietino linksnių ir linksniuočių nebojimą kreipiniuose. "Mandagioj" kalboj šauksmininko galūnė "-ė" yra dažniausiai keičiama vardininko ar kitos linksniuotės galūne "-ai". Vietoj taisyklingo kreipinio: "pone Maziliauske", sakoma — "ponas Maziliauskai". O kreipinys į žmogų pavarde "Akmuo" gyvoje kalboje vargiai bus reiškiamas neįprastu ir nevalyvu — "pone Akmenie".

Pažįstu bent tris ponias, kurios trumpumo dėliai pasirinko ne savo vyrų pavardes ir vietoj "Griniuvienės" rašosi "Grinienė", tarsi vyro pavardė būtų Grinis, o ne Grinius.

Nyksta taip pat ir dauginių skaitvardžių naudojimas. Vietoje "vienerių marškinių", "vienerių žirklių" žmonės sako "vieni marškiniai", "vienos žirklės".

Šie pavyzdžiai rodo, kad gyvoji kalba keičiasi nebodama kalbininkų patarimų ir netaisyklingos formos įsipilietina ypač greitai kalbininkams ir redaktoriams tylint.

Bet labiausiai mano, svetur gyvenančio, ausį ir akį rėžia mokslingų vyrų ir moterų naudojami svetimžodžiai Lietuvoje ir užsieniuose, kuriems nebūtų sunku rasti ir įpilietinti lietuviškas atatikmes. Pasitaiko taip pat, kad svetimžodžiai paberiami vien žodžių, bet ne skirtingų sąvokų išraiškos dėliai. Nesąmoningas ir nebūtinas svetimžodžių naudojimas mūsų raštijoje, tur būt, labiau alina ir skurdina gyvosios kalbos žodyną, nei pasitaikančios gramatikos klaidos.

Jūs rašote, kad įvardžiuotiniai būdvardžiai naudojami daugiau ar mažiau pažymint žinomąją (nuolatinę, rūšinę, specifinę ir individualinę) ypatybę. Čia išvardintos keturios, matyt tarp savęs skirtingos, ypatybės man nėra suprantamos. Koks yra skirtumas tarp "specifinės" ir "individualinės" ypatybės? Ar "specifinė" nėra tolygi "individualinei" ir ar ne abu svetimžodžiai pasako tą patį kaip "išskirtinis", "asmeniškas", "vienatiniai būdingas"?

Jūsų įterptas žodis "imanentinis" gali ką ypatingo reikšti kalbininkams, tačiau aš jokiu būdu nepatarčiau jo naudoti savo vaikams, kurie ir laikraštinėje kalboje mokosi lietuviško žodyno. Gal šio svetimžodžio vietoje galima būtų naudoti "būdingas", "savitas", "prigimtinis", "savaimingas"?

Man rodos, kad paaiškinimai šiais klausimais būtų daug įdomesni ir naudingesni, nei patarimas keisti "Nepriklausomos Lietuvos" vardą.

Liūtas Grinius

KALBOS KLAUSIMAIS

NL III. 17, Nr. 1230 kalbininkas Pr. Skardžius kruopščiai įrodinėjo, kad geriau tiktų "Nepriklausomos Lietuvos" pavadinimą pakeisti į "Nepriklausomąją Lietuvą". Gramatikos atžvilgiu, profesorius teisus ir manau, kad su jo nuomone visi sutinkame. Tai gerai žino NL redaktorius, bendradarbiai ir skaitytojai. Tai tik niuansas, ir šis menkas netikslumas, pagal bendrinės kalbos sąvoką, dėl patogiai trumpesnio žodžio (Nepriklausoma) galėtų ir pasilikti.

Tačiau, imant šių dienų politinės situacijos logišku mastu, tikrai ir yra Nepriklausoma, nes de jure Lietuva bolševikams nepriklauso, bet yra tiktai laikinoje okupacijos padėtyje (de facto). O kai atsikratys svetimųjų išnaudojimų ir bus tiktai savųjų valdoma, tada ir pavadinimas skambės: Nepriklausomoji Lietuva. Pagal tai ir laikraščio pavadinimą būtų galima pakeisti (prailginti) ar, laisvės kovų atsiminimų vardan, palikti tokį pat ir toliau. Tokiu būdu, dabartinis NL pavadinimas yra visiškai tinkamas.

Yra žymiai rimtesnių dalykų, negu šitasai ar žodžio "nikis" sąvokos nagrinėjimas. Jau pusė amžiaus praėjo, o mes vis dar neišbridome iš pagrindinių slaviškų terminų: ponas, bažnyčia ir pan. O tas rodo, kad mes vis dar neturime savo tautos šventųjų — spiritus movens. Mumyse vis

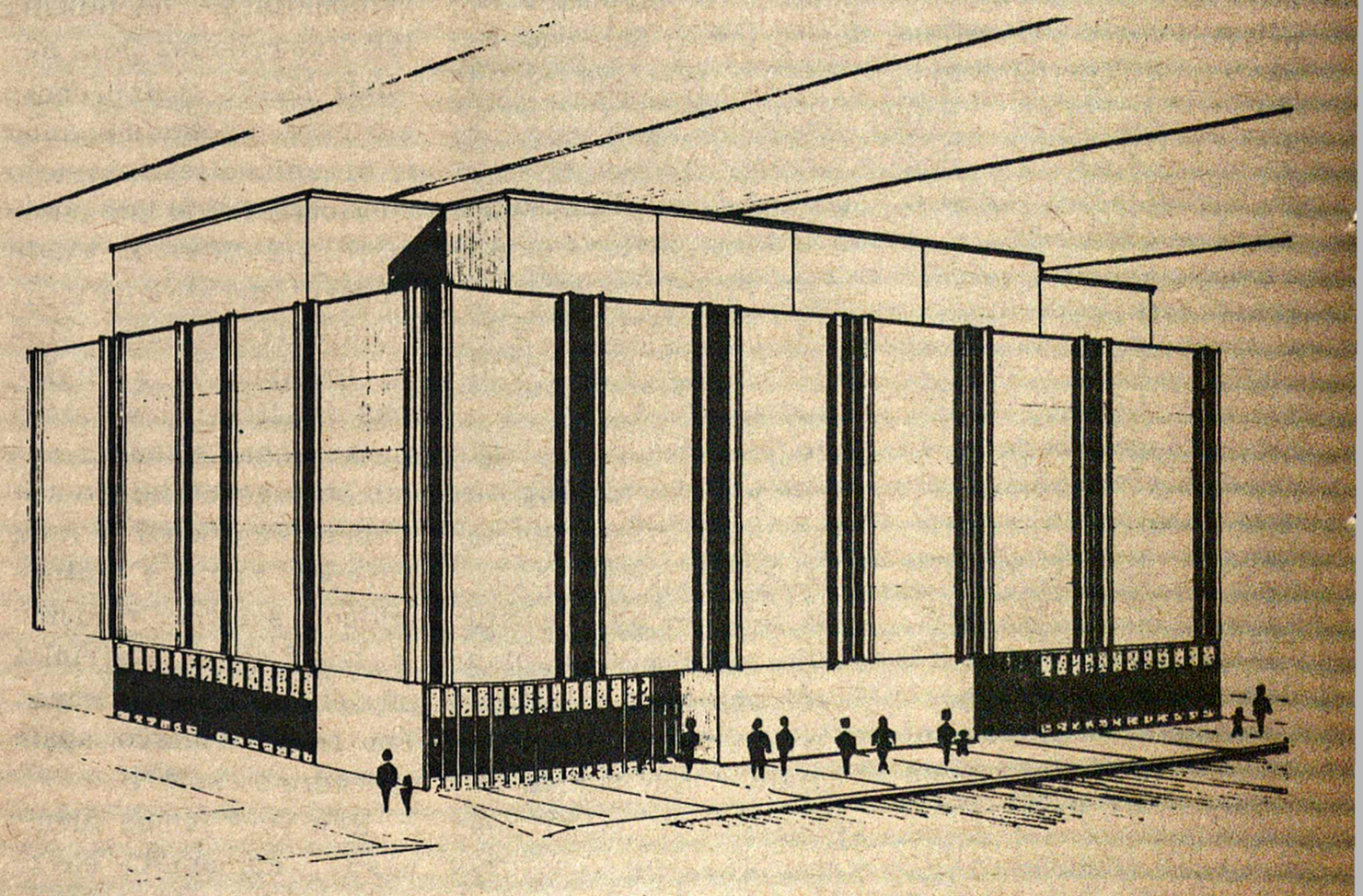

Saint-Denis ir Dorchester gatvių sankryžoje Montrealyje statomas 4,6 mil. dol. vertės viešbučių institutas ir pavyzdinis viešbutis. Nuotraukoje: instituto projektas.

JUOZAS GRAŽYS
KAILIŲ SIUVĖJAS
• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remodeliuoju
• Vasaros laike saugojimas (Storage)
6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
239 FOURTH AVENUE (at Wellington St.)
Tel. 769-2941
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

W. Lapenat
GENERAL CONSTRUCTION REG'D.
89 Orchard Street, La Salle, P.Q. Tel. 366-6237
Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

Windsor DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.
1205 Church Ave. Verdun, P.Q. Tel. 768-6679.
Valome visokius drabužius, langų užuolaidas, lovų užtiesalus, anklodes, karpetus, sopkas ir visa kita namų apyvoką. Vindsor yra moderni valykla, turinti 25 metų patirtį šiame darbe. Turinti įrengtą moderniškiausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą aptarnavimą.
Savininkai: A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus

LASALLE AUTOMOBILE INC.
BRONX PARK GARAGE
7635, boul. LASALLE
366-7818
* * *
Tel. 365-3364
• DEMON
• DART
• CORONET
• CHARGER
• DODGE
• CHRYSLER
• CAMION DODGE
• išorės taisymas
• dažymas
• ratų derinimas
• kiti remontai
De La Verendrye Blvd.
LASALLE, QUÉBEC

LAURENT DAIGNEAULT
Président

dar viešpatauja slavizmo dvasia: noras būti ponais. Atrodo, nereikia genijaus išminties "poną" pakeisti lietuviškuoju "viešpačiu", o "bažnyčią" — "maldykla".

Tad kodėl mūsų profesoriai nesiima šių žodžių sąvokos panagrinėti?... Nejaugi vis dar jiems atrodo, kaip kadaise ir mūsų liaudžiai, kad viešpats reiškia Dievą?

Dabartinėje Lietuvoje, kalbos reformos atžvilgiu, lietuviai kalbininkai yra padarę didelę pažangą, nors buvo priversti įsileisti daug rusicizmų. Mes čia esame visiškoje laisvėje, o tačiau, lyg sutartį pasirašę, bijome atsikratyti vergijos laikais mums primesto slavizmo.

Alfonsas Giedraitis

SVEIKINIMAS IŠ CHICAGOS

Siunčiu kuklią auką "Nepriklausomai Lietuvai", kuri su įdomumu skaitoma ir laukiama. Formatas — patogus. Sveikiname už įvedamus naujumus, linkėdami vesti buvusią laikraščio liniją. S. Jelionienė

LELIO ATSIMINIMAI

Neberandu paskutiniuose NL numeriuose P. Lelio "Prieš 50 metų". Ar jis būtų savo rašinį jau baigęs? Laukdavau laikraščio, kad pasiskaityti taip įdomiai, gyvai ir su tokiu giliu įžvelgimu aprašytą nepriklausomos Lietuvos gyvenimo pradžią.

Mane stebina nepaprasta rašančiojo atmintis vardams ir datoms ir orientavimasis to laiko mūsų valstybės ir tarptautinio gyvenimo dalykuose. Įdomu ar daug mūsų buvusios aukštosios valdininkijos galėtų ką nors panašaus papasakoti, ką mums čia atskleidė tais laikais buvęs kultūrtechnikas ir studentas?

Įstrigo man galvon jo aprašomas gruodžio 17 d. perversmas. Apie tą perversmą esu daug skaitęs ir girdėjęs. Teisėtai išrinktos valdžios nuvertimą laikiau smurtu ir demokratinės santvarkos nutraukimu mūsų valstybėje. Perskaitęs studento P. Lelio to laiko matytą vaizdą viename Kauno kino teatre, suabejojau, kuom tikėjau. Jei tada sostinės publika Laisvės alėjos teatre, pasirodžius kino ekrane Stalinui, kėlė ovacijas ir be perstojimo plojo, tai kauniškiams, matyt, reikėjo Plechavičiaus.

"Prieš 50 metų" buvo lyg koks gražus dokumentalinis filmas. P. Lelis prieš 50 m. įvykius, sujungęs su asmeniniu savo gyvenimu, padarė įdomius ir aktualius šių dienų skaitytojui. Neabejoju, kad jis dar daug ką įdomaus gali papasakoti, nes jis turi talentą daugiau matyti, daugiau suprasti ir pastebėti, kaip kuris kitas. Nepažįstu P. Lelio, bet jį sutikęs, nusiimsiu kepurę. K. Mileris

CITATOS

TAUTIŠKUMO SĄMONĖ

"Laiškų lietuviams" redaktorius kun. J. Vaišnys žurnalo vasario mėn. laidos vedamajame apie Vasario 16, be kita ko, ir taip samprotauja:

"Kai kas bando aiškinti, kad šio klausimo visai negalima kelti, nes jeigu lietuviu gimei, tai lietuvis esi ir būsi. Pats savo tautybės pakeisti negali. Bet neatrodo, kad toks aiškinimas būtų teisingas, nes iš praktikos žinome, jog ne vienas savo tautybę praranda ir pamažu tampa kitos tautos nariu. Tautybę sudaro įvairūs elementai: kilmė, kultūra, tradicijos, kalba, religija, teritorija. Tačiau nė vienas šių elementų tautai nėra esminis. Nori ar nenori, turi sutikti, kad tautybės pagrindas yra tautiškumo sąmonė arba sąžinė. Toji sąmonė draugėn jungia ir visus kitus minėtus tautą sudarančius elementus. O kai toji sąmonė pradeda blėsti, tai vienas po kito pranyksta ir visi tautybės elementai".

"KŪRYBINĖ LAISVĖ"

"Tėviškės žiburių" balandžio 8 d. nr. Regina Kutka, be kita ko, rašo:

"Kad Alba pasisakė neigiamai apie dail. Remeiką, kurio paveikslais neseniai grožėjomės, apie skulptorių Dagį, tai ne naujiena — jie gi neabstraktistai. Bet kad Alba nekaip atsiliepė apie plačiai žinomą ir garsėjantį modernistą dail. Leoną Urboną, tai tikrai nuostabu. Ir norisi paklausti, kuo Albai nepatiko Urbono darbai? Ar dėlto, kad jis nebesidrabsto dažais ir kad jo paveiksluose yra šis tas daugiau nei beatodairiški brūkšniai šen bei ten? (Čia man prisimena kaip tik tokio tipo Albos išgirti paveikslai). Urbono paveikslų neapibūdinsi vien saldžiu posakiu: "gražių, harmoningų spalvų simfonija" ir panašiai. Pagaliau kaip ten bebūtų, Alba su savo

Valtimi per Lauryno upę prie Kvebeko žiemą: viršuj – 1870 m., apačioj – 1970 m.

meno kritikomis tikrai daugiau žalos nei naudos padaro. Šia proga norisi priminti ne tiktai Albai, bet ir visiems abstraktaus meno šalininkams bei gynėjams: reikalaujate kūrybinės laisvės modernistams, bet tą laisvę paneigiate realistams. Mums gi atrodo, kad tos kūrybinės laisvės yra verti visi meninkai, o ne vien abstraktistai. Pagaliau čia ne sovietija. Deja, kiek parodoma nekultūringumo, pagiežos nepagarbos tiems, kurie drįsta kurti ne pagal šių dienų madą".

LIETUVIŠKAS PAŠTAS

Pašto tarnautojų streiko metu Didž. Britanijoje privačių paštų biurų, kurie už, palyginti, aukštą mokestį pristatydavo laiškus ir siuntinius.

Pasirodo, kad siuntų pristatymo tarnybą Londone pašto streiko metu buvo suorganizavę ir lietuviai. Iš NL redakcijai atsiųsto laiško matome, kad Didž. Britanijos lietuvių bendruomenės pristatymo tarnybos pašto ženklams buvo panaudoti 1938 m. Europos krepšinio pirmenybių proga išleisti Lietuvos pašto ženklų atvaizdai. Britanijos lietuviškųjų pašto ženklų kaina buvo 10 naujųjų penų — 24 centai.

LIETUVIŲ SODYBA

Didž. Britanijos Lietuvių Namų akc. bendrovė valdo 7 aukštų namus Londone, Nidos spaustuvę, leidyklą ir Sodybą. Tai yra vasarvietė, kurioje vyksta lietuvių sąskrydžiai, o vasarą ten atostogauja nemaža lietuvių ir kitataučių.

Ilgametis Sodybos vedėjas agr. J. Lūža iš savo pareigų pasitraukė ir perėjo dirbti į Lietuvių namus Londone. Sodybos vadovybę perėmė B. ir J. Sabačiai iš Manchesterio.

SUVAŽIAVIMAS LONDONE

Balandžio 24 - 25 d. Londone vyksta Didž. Britanijos Lietuvių sąjungos atstovų suvažiavimas ir Lietuvių Namų akcinės bendrovės akcininkų susirinkimas. Abi organizacijos išrinks naują valdybą, kuri paprastai yra tos pačios sudėties.

DECIMAL ISSUE

10p STAMP BOOKLETS

Nepriklausomos Lietuvos redaktoriui
Montrealyje, Kanadoje

15 FEB 1971

al gimanto skiltis

Viename Amerikos didmiestyje vyko gausios demonstracijos Simano Kudirkos reikalu. Šimtais rinkosi tautiečiai miesto centran, dešimtimis jiems talkininkavo kitų tautybių prijaučiantieji amerikiečiai. Gausi buvo lenkų delegacija su eile plakatų, savo tautinių vėliavų baltai raudonais raikščiais ant rankovių.

Lyg tyčia tą pačią dieną, tik kiek vėlesniu laiku, netoliese vietos lenkai ruošė savo demonstraciją ryšium su paskutiniaisiais įvykiais Lenkijoje. Kvietė, labai nuoširdžiai prašė ir lietuvius atvykti, prisijungti prie jų protesto pareiškimo su savo vėliavomis, ženklais, šūkiais. Kiek gi mūsiškių išgirdo tą bendro likimo draugų kvietimą ir atvyko ton lenkų demonstracijon? Neklauskite, būtų nepatogu ir minėti... Beje, lenkų lietuviškame mitinge buvo suskaičiuota 26 atstovai.

Mūsų jaunimas, taip gyvai ir spontaniškai įsijungęs į Brazinskų, Kudirkos, Simokaičių gelbėjimo akciją, vis drąsiau ir dažniau pradėjo statyti klausimus vyresnio amžiaus tautiečiams. Klausimus, į kuriuos dažnas mūsų vyresniųjų tiesiog nerado greitų ir efektingų atsakymų.

Visos eilės jaunimo atstovų nuomone, gražu, gera, būtina ir prasminga demonstruoti už savuosius tautiečius, jų likimą, ateitį, teisingumą, bet, tų pačių jaunųjų akyse dar vis nesuprantama, kodėl, aplamai žvelgiant, visa lietuviškoji bendruomenė neparodo ir daugiau dėmesio ir susirūpinimo taip pat dėmesio vertais reikalais, problemomis, jei jos neliečia mūsų pačių, t.y., lietuvių.

Kudirkos atvejis parodė, kad šimtai, jei ne tūkstančiai svetimųjų prisidėjo prie lietuvių, bet tik pačių lietuvių pasigendama ten, kur sprendžiamos ne vien tik mus liečiančios problemos, bet aplamai, žmogiškumas, teisė, principai, kuriems negali būti nejautrus bet kuris asmuo, kuriam bendrosios žmogiškosios vertybės ir jų supratimas nėra svetimas.

Užsiangažavimas žmogiškumui neturi jokių valstybinių ar tautinių ribų, jis yra bendras ir privalus visai žmonių giminei be religijos, rasės ar visų kitų skirtumų.

Kai kurių jaunųjų akyse, štai kur lietuviškoji bendruomenė yra suklupusi, neišlaikiusi subrendimo egzaminų, nes yra jautri tik ten, kur liečiami mūsų interesai. Kai kam atrodo, kad tuo pasireiškia didelis savanaudiškumas, tikras ir nemeluotas egoizmas.

Lietuviai, esą, nori, kad ir visi kiti lygia greta ar panašiai rūpintusi ir jaudintusi tais visais reiškiniais, kurie itin svarbūs visiems lietuviams, bet kai tie patys ar kiti svetimieji tokio pačio rūpestingumo laukia iš mūsiškių, mes visada supasuojame. Vieniems atrodo, kad tai ne mūsų reikalas, kiti galvoja, kad užteks ir be mūsų, treti tvirtina, kad ir taip esame negausūs, neesą tad reikalo dar savąsias jėgas smulkinti, skaldyti.

Ši dilema, deja, ne visuomet bus lengvai praktiškai pritaikoma. Kas žino, gal ateis diena, kai ir mes patys pasijusime izoliuoti ir likę be draugų ar pritarėjų ten, kur kiekviena talka ir prisidėjimas bus verktinai reikalingas ar bent pageidaujamas.

Susidaro tokia padėtis, kad kiekviena lietuviška problema bent dalinai yra ir viso pasaulio problema. O tos visos nelietuviškos problemos, dažnai nors ir netiesiogiai liečia ir mus, kaip tautinę grupę ir kaip žmonių, įsipareigojusių asmenų, bendruomenę. Ypač tai svarbu sprendžiant žmogaus laisvės problemą, kuri tolygiai vienodai turėtų rūpėti ir lietuviui ir negrui ir graikui. Ir priešingai.

Na, o tiesiog klasiškas mūsų nenuoseklumo pavyzdys buvo demonstracijoje, siekiant išgelbėti Simokaičio gyvybę, pakeisti mirties nuosprendį. O to siekiant, ant plakato buvo įrašas: "Mirtis sovietiniams opresoriams". Negalvokime, kad visų tų liapsusų jaunimas nepastebi ar išvadų nepasidaro.

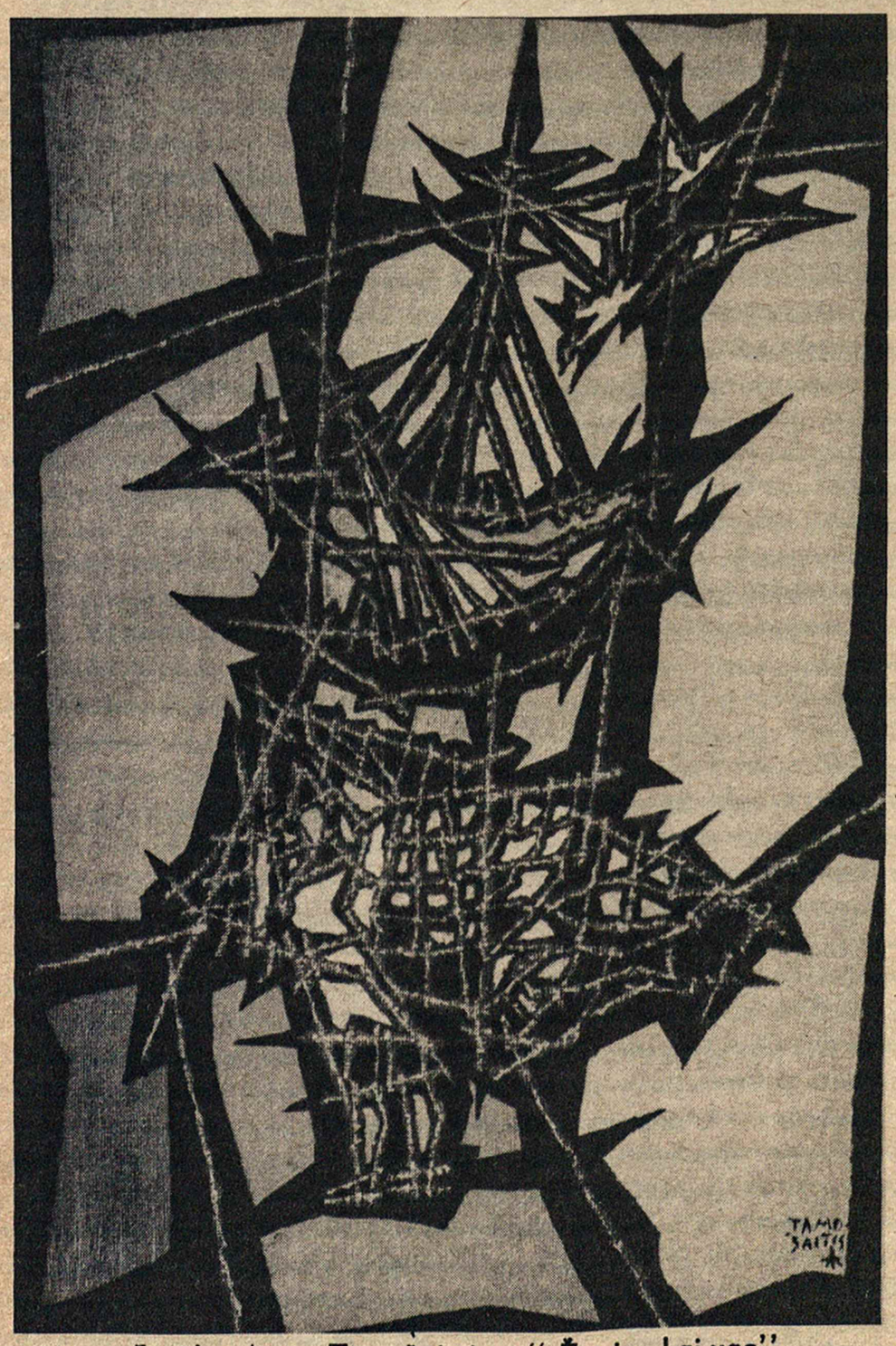

Dail. Ant. Tamošaitis: "Žvejo laivas"

Iš Detroito rašo
Alf. Nakas

Kovo dvidešimt aštuntąją buvo šventė. Lietuvių Bendruomenės vadovai Lietuvių namuose, parodų salėje pasodino Liūną Sutemą, kad ji paskaitytų savo poeziją. Ji skaitė, matyti, chronologine tvarka, iš visų trijų savo rinkinių, iš periodikoje skelbtų savo gal poemų, gal baladžių, iš dar niekur neskelbtų plonų mašinraščio lapų.

Ji skaitė tvirtu balsu, bet akis nuleidusi, bet liūdna, bet be šypsenos balse ir be šypsenos veide. Nes ji skaitė:

Ieškau savo brolio Judo,
kuris išdavė mane,
negalėdamas ilgiau tikėt ir džiaugtis,
mūsų vaikiška daina –
nenorėdamas, kad ji skambėtų,
juodalksniais apugusiam kieme.

Nes ji skaitė:

... plečias žalios akys žvėries ir mano
nuo plaukimo ir įtampos.
Ko užtrunka, ko neateina broliai,
užkapoja dalgiais Žilviną,
noriu paslaptį jiems išduot –
noriu užmigt. Ne sapnuot.

Nes ji skaitė:

Pavasarėjant esu taip beprasmiai viena,
kad mojuoju prie kelio stovėdama
pravažiuojančiam duonos ir sapnų pardavėjui –
klausaus strazdanuoto, raudonplaukio sektanto
tarpduryje svajojančio –
esu Jehovos liudininkas, tikėki, mano tiesa –
O mano? Ji pasiliko viena.

Ir ji skaitė:

Nieko neatiduosiu –
užsiginsiu, kad turiu.
Savyje išnešiosiu,
katakombose išsaugosiu,
kad mano būtų žaidimo pradžia –
kai spindėdamas savo jėga,
Žvėris įslinks į areną,
galėčiau jį apakint visu turimu –
išsaugotu, išnešiotu, neatiduotu,
kad būtų jam bedžiaugsmė
žaidimo pabaiga.

Ir skaitė:

Grąžinu akligatvį, nuaugusį topoliais.
Anapus vartų kapines,
lietuvišku vardu –
Grąžinu akligatvį, laikantiems mano vaikystę
mėšlungio sutrauktu delnu.
Tesaugos jie mano vaikystę,
telleps jai kartot ir kartot tuos pačius
šūkius, priesaikas, pažadus –

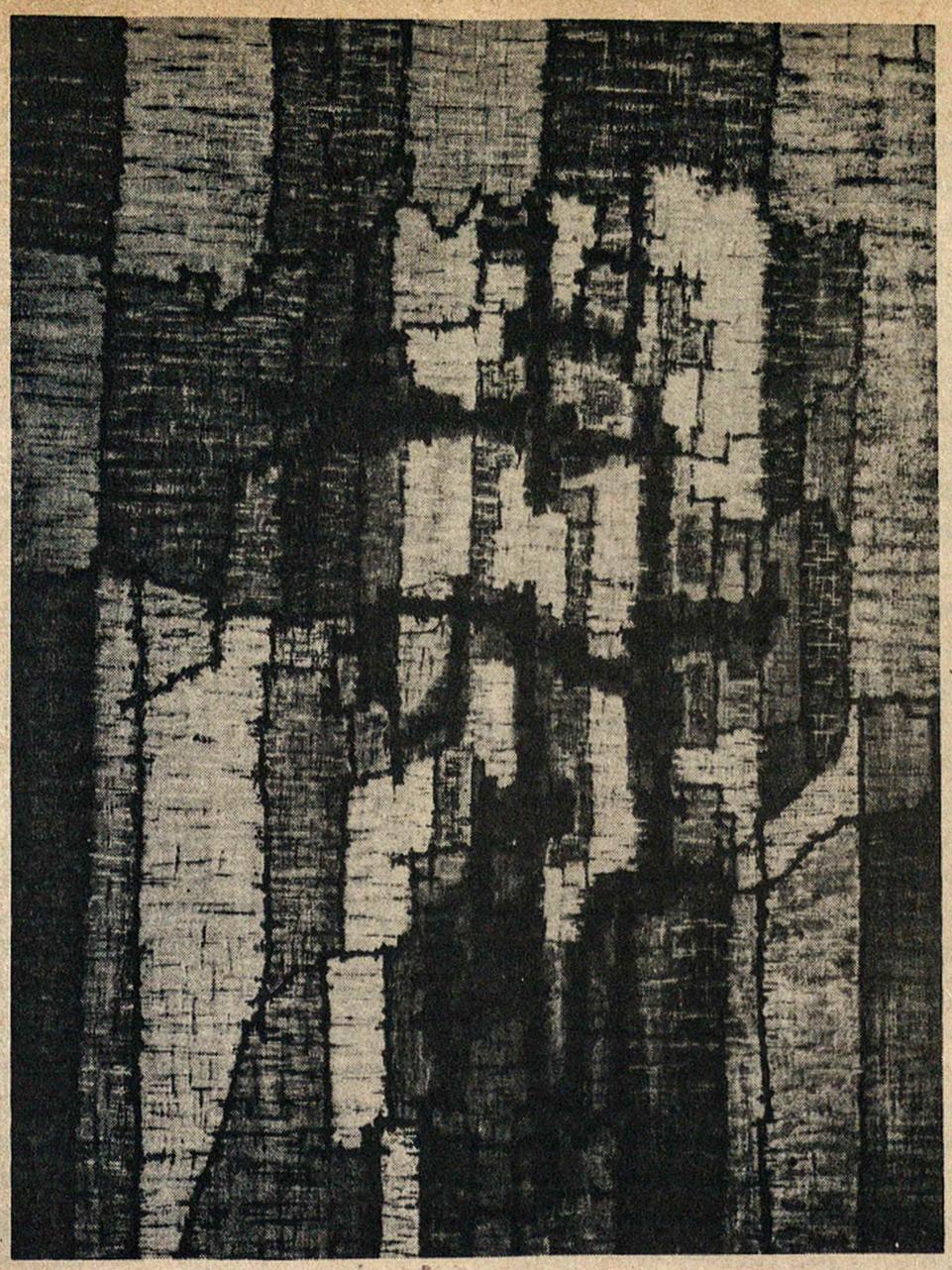

Dail. A. Tamošaitis: Margumynai

ir kai ji užsprings bekartodama,
lyg užburtu obuoliu,
teišsiveda ją pro vartus,
per žemės rėžį, pakrikštytą
lietuvišku vardu,
į patvorį ir palieka augti.

Ir skaitė apie angelo pasveikinimą, sakė, kad pavasarį jos šešėlis žydi, kad pavasarį ji nerašanti laiškų; skaitė apie akmenį ir gązdinančią tikrovę, skelbdama, jog viskas praeina, ir silpnesniam liepdamą paslėpti veidą jos glėby.

Pagaliau skaitė dvi liūdnas dainelęs, kur tėvelis išeina į mišką ir nebegrįžta. Tai kaip gi čia šypsena veide, ir kaip gi šypsena balse? Stebėtis tik reiktų, jeigu ji šypsotųsi.

Keturios dešimtys viduramžių žiūrovų klausė ko ne valandą irgi labai rimti, irgi be šypsenų. Sunku pasakyti, ką kiekvienas jų pergyveno. Sunku gi ir pergyventi ar nepergyventi poeziją tiems, kurie girdi pirmąjį kartą. Tik tie posmai ir tie žodžiai, kuriuos buvau girdėjęs anksčiau po kartą ar kitą, jau darė man nepaprastą įspūdį. Lygiai, kaip ir muziką klausant.

Kad taip atvežtų, atlaikdintų po poetą bent tris kartus kasmet, o ne kartą per trejus metus ...

•

Humoristai lengvai išaiškina, kodėl toks šiurpus Michigano oras. Esą, todėl, kad apsupta mūsų valstija Kanados iš trijų šonų. Šalti Manitobos vėjai iš šiaurės, ne kuo geresni rytiniai nuo Ontario ir Kvebeko. O ir pietinis Ontario pakraštys, kurio pelkėtos lygumos paskęsta purvinam Erio ežere, niekada šilumos neteikia. Tai, va, kodėl Michigane šalta, kodėl Detroite laukiam-nesulaukiam pavasario.

Vis dėlto jis ateis, pavasaris. Tuomet Dainava vėl taps Detroito kolektyvine vasarviete. Valanda į tenajos, valanda atgal, o ilga, karšta, tvanki diena Spyglio ežerėly ir jo krante. Bet Dainava duoda daugiau, negu ežerėlio vandenį ir paūksmingus jo pakrančių kalnelius, pilnus ąžuoliukų, gluosnių, gervuogių ir uodų. Dainava jau seniai, jau ko ne dešimtmetį yra išsistačiusi į solidžią stovyklą jauniems ir seniems, nebe tik su barakais vasarinėms nakvynėms, bet ir su didžiuliu, gerai apšildomu, apskritus metus naudojamu pastatu.

Šią vasarą Dainavoje bus vėl visa eilė stovyklų. Po savaitę ir po dvi. Birželyje JAV ir Kanados šauliai suvažiuos. Paskui stovyklaus ateitininkai jaunučiai, paskui vienuolių-seselių prižiūrimos mergytės, paskui vyresnieji moksleiviai, ateitininkai sendraugiai, skautai, Lietuvių fronto bičiuliai. Vėl bus lituanistinių mokyklų, mokytojų studijų dienos ir lituanistiniai kursai studentams. Bus tradicinė Dainavos šventė (rugpiūčio ld.) Tai grandiozinis kermošius, dažnai čia vadinamas šv. Onos atlaidais (nes vis apie Oną įvyksta), su publika iš Toronto, Clevelando, Chicagos ir Detroito, su pamaldomis atvirame ore, su mergaičių stovyklautojų menine programa, su loterija, garsiakalbių muzika ir baliukais visose pakrūmėse.

Dainava. Dainava. Didelis daiktas jinai ir tolimesniems. Bet jau mes, detroitiečiai ir windsoriškiai, tai ką jau be jos ir veiktume? ...

•

Ketvirtajai Dainų šventei ruošiasi ir mūsų jaunimas. Vienintėlis muzikas, plačiau įsijungęs į jaunimo balsų lavinimą, prieš porą metų sukūręs gimnazistų ir studentų mišrų chorą, Stasys Sližys dirba išsijuosęs. Jau tikras dalykas, kad jam Chicagoje liepos 4-tą reikės ir visą jungtinį vaikų chorą diriguoti. O čia jis repetuoja su savaisiais. Beruošdamas dainų šventės repertuarą, nori savo dainorius ir prie publikos pripratinti.

Užtat gegužės 1 d. Lietuvių namuose rengia vadinamą pavasarinį dainų vakarą. Čia ir mergaičių choras atskirai, ir berniukų atskirai, ir mišrus, ir šeši nuo choro neatskiriami instrumentalistai, ir net sava jaunutė solistė. Dainuos savas dainas, dainuos ir svetimųjų, garsių kompozitorių rašytas: Griego, Dvoržako, Johanno Strausso, Offenbacho.

To vakaro pradžios tikslios valandos dar man nepasakė, bet sužinosite, skaitytojai, kas norėsite, iš radijo pranešėjų.

•

Šį kartą apie kriminalą neberašysiu. Perdaug jau

DAILĖS PARODA

PIRMĄ KARTĄ MONTREALYJE

Nors dail. Antanas Tamošaitis, Kanadon atvykęs, pirmiausia įsikūrė Montrealyje, o ir savo ūkyje prie Kingstono keliolika metų šeimininkaudamas, jis jukišliko maždaug montrealietis, tačiau pirmąją savo kūrybos parodą jis Montrealyje suruošti prisiruošė tik šįmet. Nebūtų teisinga šiuo atveju bandyti taikyti tą seną posakį apie tai, kad savo kaime pranašu nebūsi. Montrealio lietuvių butuose užtiksime ne vieną ir ne du dail. A. Tamošaičio paveikslus, kurie dažnai kabo pagarboje ir išskirtinoje vietoje. Tačiau. taip jau susiklostė aplinkybės, kad personalinė dail. Antano Tamošaičio paroda Montrealyje bus atidaryta tik 22 metams praslinkus po jo atvykimo į Kanadą.

Parodą ruošia žinomas ir autoritetingas Montrealio Dailės klubas – The Arts Club. 1912 m. įsteigtasis klubas yra viena iš svarbesniųjų dailės organizacijų Montrealyj. Klubo steigėju ir pagrindiniu vystytoju buvo žinomas Kanados architektas W. S. Maxwell, kurio dvasioje klubas veikia iki šių dienų.

Dail. Antaną Tamošaitį pristatyti lietuvių visuomenei nebereikia. Jo vardas jau plačiai buvo žinomas nepriklausomojoje Lietuvoje ne tik kaip dailininko, bet ir kaip tautodailės tyrinėtojo. Iki 1939 m. jis parašė 13 studijų apie lietuvių tautinį meną, už savo kūrybą jis aukso medalius laimėjo Paryžiaus, Berlyno, New Yorko tarptautinėse parodose. 1949 m. atvykęs į Kanadą, jis buvo Montrealio YMCA dailės ir amatų akademi-

Antanas Tamošaitis

jos direktoriumi. Dabar jis visą savo laiką skiria kūrybai, o per pastaruosius keliolika metų dalyvavo eilėje parodų ir buvo surengęs 7 personalines parodas Kanadoje ir JAV.

Jau jaunystėje pagrindinį savo dėmesį paskyręs lietuvių liaudies menui, juo grindžia ir savo individualią kūrybą. Pasak prof. J. M. Vaštokienės, "liaudies menas tapo esminė Tamošaičio esybės dalis, kuri skatino jo tapybišką vaizduotę... Tamošaičio vaizdų šaltinis nėra gamta, bet fantazijos pasaulis, kuris gilias šaknis yra įleidęs Lietuvos liaudies mene ir tautosakoje".

Dr. Henrikas Nagys būsimosios parodos kataloge dail. A. Tamošaitį taip apibūdina: "Šaknis giliai įleidęs lietuvių liaudies meno tradicijose, toje vaikiškoje vienumoje su likimu ir gamta jis stengiasi mumyse pažadinti švarų praeities prisilytėjimą, kuris apšviečia ateitį".

Dail. Antano Tamošaičio tapybos paroda atidaroma balandžio 27 d. The Arts Club galerijoje, 3448 Stanley Street, Montrealyje. Galerija atidaryta nuo antradienio iki penktadienio tarp 11 val. ryto ir 6 val. vak.

žuvusių. Perdideli skaičiai, labai vienodos nužudymų aplinkybės. Būtų gerai dar pakalbėt apie barzdas. Bet čia reiktų bent kelių mašinraščio puslapių, ištiso reportažo. Tai gal pasiliksiu kitam kartui. Ir, pastatęs čia tašką, eisiu laukti pavasario.

Alf. Nakas

KAZIMIERAS BARĖNAS

PROTINGI LIETUVIAI

Veronikai atrodė, kad ji ir Kostas per daug sėdi namie. Kada gi jie buvo kur nors išėję ir susitikę su žmonėmis? Intrighamo Savišalpinės patalpose buvo ruošiamos bendros kūčios. Ne, Veronika nenorėjo eiti. Geriau jau vieni du susės prie stalo ir valgydami pasidalys atsiminimais. Taip jie ir padarė, nors Veronika paskui gailėjosi. Susigrąžinusi atsiminimų nuotrupas, ji tada graudžiai apsiverkė, išsisėmė iš paskutiniųjų ir net Kalėdų metu nejuto, kad šventės. Kokios ten šventės, kai žmogus apniukęs! O dabar jau kovas eina į pabaigą, vadinas, tikrai praėjo visas ketvirtis metų, kai jie abu maitinasi tik kinais. Vasario šešioliktos minėjimo Kostas kratėsi visomis keturiomis, nes pažinojo paskaitininką, kuris kalbės visą valandą ir kartos seniai žinomus dalykus. Taigi, trys mėnesiai žmonėse nebūta. Daugiau negu trys mėnesiai! Tur būt, paskutinį kartą jie būry žmonių sukiojosi ar tik ne kariuomenės dienos minėjime. Dabar užtikusi laikraštyje, kad Vengriams ruošiamos išleistuvės, ji tiesiog atgijo.

— Važiuojam!

— Argi tu Vengrius pažįsti?

— Ne, nepažįstu. O kas iš to? Už valgį ir gėrimą apmokėsim, kartu su žmonėmis pasėdėsim ir parvažiuosim namo.

Veronikos akys švietė žiburėliais iš to džiaugsmo, kad yra proga išeiti, ir Kostas nutilo.

Nuvažiavusi Veronika džiaugėsi, kad daug žmonių susirinko. Pasodinta tolimam kampe, ji stengėsi atspėti, kur čia tie Amerikon išleidžiamieji Vengriai. Šitai greit paaiškėjo be jokio vargo, nes praėjo tik keliolika minučių ramiai valgant ir geriant, o paskui kilo vienas po kito prakalbininkai, garbino išvažiuojančiuosius ir vis žiūrėjo į galą ilgojo stalo, kur sėdėjo jauna stora moteris ir rudaplaukis vyras. Štai kur Vengriai! Tą rudaplaukį vyrą Veronika kažkur yra mačiusi. Ar ne jis vienu metu ėjo Savišalpinėje barininko pareigas? Iš kalbų Veronika nesuprato, kuo tas žmogus nusipelnęs, nes visi gyrė jį kaip veikėją, bet nenurodinėjo jo pareigų ir darbų.

Jos dėmesį labiausiai patraukė žemaūgio senuko kalba. Jei visi gyrė Vengrius ir gailėjosi jų ar reiškė net pavydą, kad jie išvažiuoja, tai senukas su pirmaisiais žodžiais pradėjo juos niekinti. Girdi, kas išvažiuoja, tie kvailiai. Kur jūs rasit kitą tokią Ameriką? Kai jis atvažiavęs, tai visą dieną pas žydą siuvykloje dirbdavęs už šilingą. O jūs, sakė senis, svarais viską skaičiuojate. Jeigu ne tie svarai, tai taip dažnai negertumėte. Jis ir pats ieškąs savo siuvyklai protingų lietuvių. Kuo čia ne Amerika?

Veronikai patiko kalba. Tur būt, dėl to patiko, kad kitoniška.

— Iš tikro kuo čia ne Amerika? — paveikta kalbos pritarė ji. — Teisybę senukas sako.

Aprimusi ji atsisakė minties, kad čia Amerika. Gyveni žmogus, dirbi ir uždirbi, tai ir Amerika. Bet jai neišėjo iš galvos senuko išsireiškimas, kad jis siuvyklai ieškąs protingų lietuvių. Kur ji girdėjo tokį pasakymą? Taip, praeitą savaitę gi laikraštyje buvo skelbimas: siuvyklai reikalingi protingi lietuviai, vyrai ir moterys... Ji dabar stengėsi atsiminti pavardę to žmogaus, kuris nori tokios rūšies darbininkų. Ogi Liulys!

Kai baigėsi kalbos, pasinaudodama visuotiniu sujudimu, Veronika atsitraukė nuo stalo ir nusiyrė iki senojo Liulio ir sustojo per porą žingsnių nuo jo. Senis kalbėjosi su dviem vyrais — pasakojo jiems, kaip ilgai jis dirbdavęs, kai įsitaisė savo siuvyklą. Tegu sau pasikalba! Veronika net nebuvo apsisprendusi, ką ji norėtų senukui pasakyti. Ar ji girtų Liulį už stačiokišką kalbą, ar klaustų apie protingus lietuvius, kurie galėtų eiti pas jį siūti? Ji dar nežinojo ir sustojo prie to senio, matyt, tik dėl to, kad jis taip drąsiai barė kalboje naujuosius ateivius ir kad jo skelbimas išspausdintas laikraštyje. Matyt, tas senio originalumas traukė ją prieiti, paspausti jam ranką ir persimesti keliais žodžiais. Bet tegu jie sau pasikalba, o Veronika eis dabar į koridorių, nes čia jau oras mėlynas nuo dūmų.

Koridoriuj bėgiojo du berniukai ir mergaitė. Veronika pagalvojo, kad čia bus Vengriukai, nes vienas kalbėtojas prie stalo apgailėjo, kad išlydimieji išsiveš ir jaunąją kartą. Ji užkalbino berniuką, bet jo pavardė buvo ne Vengrys. Tai ji pasuko atgal į duris, už kurių ūžė svečiai. Čia ji ir susitiko Liulį su cigaru dantyse. Pagal senuko ūgį, rodos, cigaras per storas, bet ta mintis tik šmėkštelėjo jai ir dingo.

— Na, tai kaip laikaisi? — paklausė senis Veroniką ir atkišo ranką. — Dar, rodos, šiandien nesimatėm.

— Aš pirmą kartą tamstą matau, — atsakė Veronika. — Man tamstos kalba patiko. Kai tamsta kalbėjai, aš atsiminiau, kad ir skelbimą skaičiau dėl siuvyklos, dėl protingų...

— Na, man žmonių reikia. Tu irgi galėtum ateiti, jeigu nesusirišusi su fabrikais. Jeigu susirišusi, tai man tokių nereika. Aš ant savęs dirbu, jokių susirišimų man nereikia. Ar jau atitarnavai susirišimą? Jeigu atitarnavai, tai ateik.

Veronika klausydamasi suprato, ką reiškia tas susirišimas. Senis, atrodo, kalba apie sutartis, kūrias pasirašė visi atvažiuojantieji į Britaniją.

— Susirišimas tai jau baigtas.

— Na, tai ateik, duosiu darbo. Siūsi visą gyvenimą ir dar nesuspėsi visko pabaigti, — ir jis šyptelėjo dešine lūpų puse, kairėje vis tebelaikydamas cigarą.

— Kažin, ar aš būsiu pakankamai protinga, — šyptelėjo ir Veronika.

— Na, aš užgarantuoju, kad būsi. Atrodai supratinga moterė. Aš pamatau žmogų, pažiūriu ir žinau, ar jį reikia pagloboti, ar pro duris išmesti. Daug visokių žmonių mačiau, tai manęs už peną jau nepaimsi. Tau tai darbo duosiu. Aš matau, kad esi dora moterė ir darbininkė. Aš tau galėčiau patikėti visą siuvyklą jau iš pirmos dienos. Aš jau matau. Kai jūs suvažiavot, šitam kliube pristojo prie manęs Zidoriukas. Gal pažįsti? Aš jam: kaip einasi, ar susirišęs su fabrikais? Aš jam pastačiau stikliuką. Gal tu nori stikliuko? — pakėlė jis akis į Veroniką. — Ne? Aš jam dar pastačiau stikliuką, sakau, išgerk nuo Liulio, bala tavęs nematė, kur mano neprapuola! Aš dabar turtingas, galiu ir stikliuką pastatyti. Jis išgėrė stikliuką ir dar žiūri. Tuoj pasakiau: su tokiu nesusikursi. Akras —mano buvo teisybė. Dėde, sako, duok du svarus, jei turtingas esi. Duok, atiduosiu. Tiesiog su ašarom prašo. Sau vienas misliju: velnią tu atiduosi. Ir po šiai dienai nėra dviejų svarų! Tris kartus prašiau. O tu taip nepadarytum.

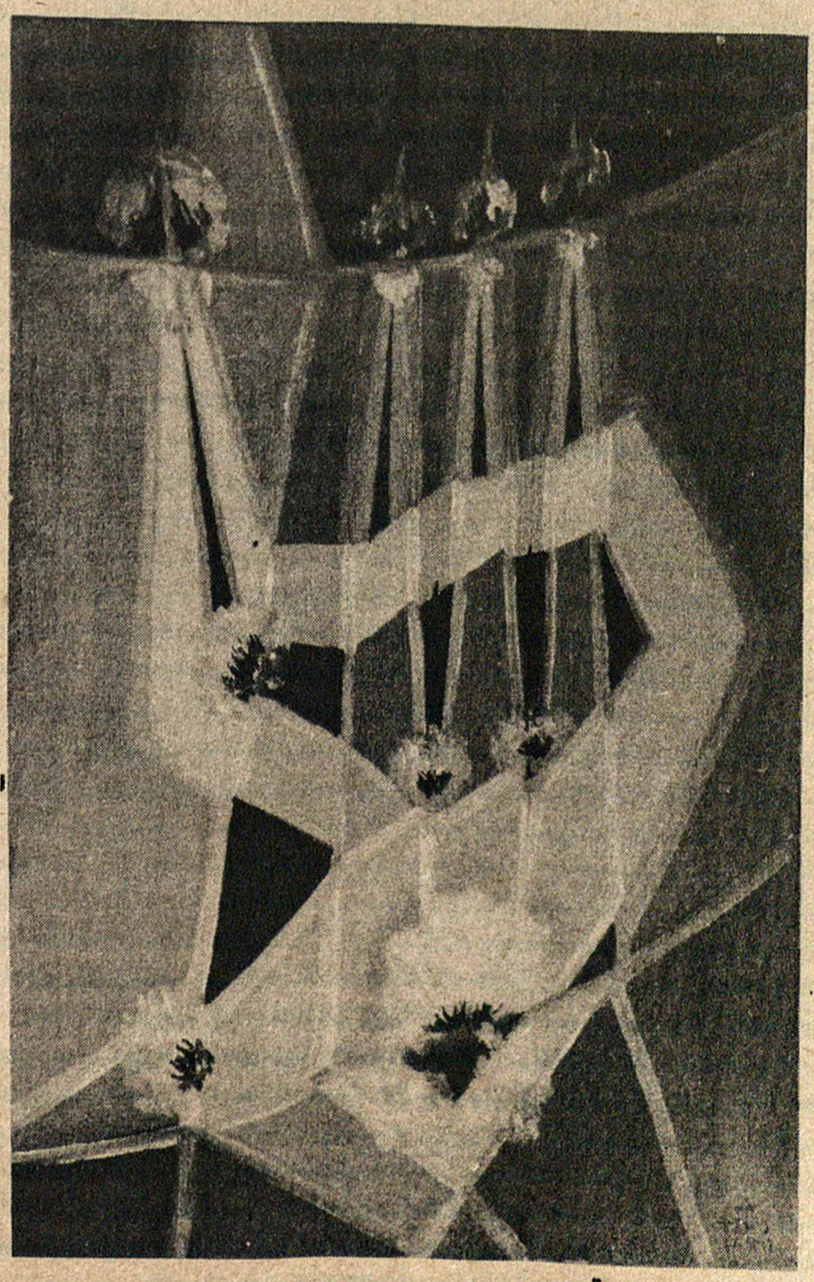

Dail. A. Tamošaitis: Žiburiai

— Ne, nepadaryčiau.

— Na, matai. Ar aš nesakiau? Tu kas kita. Tu gera moterė. Tu pas mane atsistotum ant kojų. Ar turi vyrą?

— Turiu.

— Na, jei turi, tai gerai. Aš tau būčiau išpiršęs. Pas mane dirba meistras, irgi iš visų pusių patikimas, bet moterės neturi. Tu jam eitum į porą. Užleisčiau abiems gyventi siuvyklos viršų, pigiau draudimas kaštuotų.

— Aš pagalvosiu dėl darbo, — pasakė Veronika. — Gal ir galėčiau.

— Aš tau sakau.

— Aš pagalvosiu, — pakartojo Veronika ir traukėsi tolyn, nes pro duris ūžtelėjo svečių ir pradėjo kalbinti Liulį.

Veronika iš tiesų pradėjo galvoti. Fabrike dabar diena iš dienos vis ji ant kojų ir ant kojų. Ar atlaikys kojos? Dar daug darbo metų prieš akis. O siuvykloj sėdėtum nuo ryto iki vakaro. Svarbiausia, kad sėdėtum tarp savųjų. Prievaizdas čia nebėgiotų ir nešauktų, kad tik kas: „Merginos, merginos, merginos!“ Tegu viena kuri nors padaro ne taip, kaip reikia, o jis šūkauja jau ant visų, tarytum visos būtų kaltos. Veronika visada skaudžiai junta tą nuasmeninimą.

— Ką tu pasakytum, jei aš eičiau pas Liulį? — klausė ji Kosta.

Kostas neturėjo nuomonės. Jeigu tau bus geriau, sakė jis, tai eik. O kas čia žino, ar bus geriau? Pailgės kelionių laikas, tai jau aišku, nes Liulio siuvykla toli. Vadinas, sutrumpės poilsio laikas. Bet jeigu prievaizdo šūkavimas fabrike toks atgrasus, kas gi atsitiks, jei Veronika išbandys? Iš fabriko jau išbėgiojo daugumas iš Vokietijos atvežtųjų darbininkų — išėjo ieškoti geriau apmokamų darbų. Jeigu Veronika išeis ir sugrįš, ji galės ir toliau krapštytis prie tų verpimo mašinų, nes dabar verpėjos tiesiog maldaujamos bent valandą ilgiau padirbėti.

Veronika linko į Liulio siuvyklą. Kelionės pailgės, tiesa, bet kojos pailsės. O jei pasisektų jai ištverti ir išmokti, tai ką Kostas pasakytų po trejų ar penkerių ar dešimties metų, žiūrėdamas į užrašą viršuj siuvyklos, kuriame matytų jos pavardę? Žinoma, ji negalės įrašyti, tegu ir angliškai: Veronikos Šventarienės siuvykla. Toks įrašas atrodytų keistas. Kas ta Šventarienė ar Šventaris? Nors ji matė medžiagų parduotuvę su Margolio pavarde virš durų, bet su Šventariene, tur būt, nieko neišeis. Su įsitvirtinusiais krašto gyvenime Margoliais ji nesusilygins, bet žodį „Veronica“ galėtų įrašyti savo įmonės pavadinime. Štai ji matė kirpyklų pavadinimuose Annės ir Margaretos vardus. Matyt, tų vardų romantika traukia žmones.

Kostui vis atrodė, kad tasai ieškojimas protingų lietuvių nežmoniškai skamba. Veronika teisino Liulį. Jis gi nemokytas, tas siuvėjas. Matyt, jo žodyne protingas reiškia gabų, sumanų, norintį ir galintį išmokti amato. Jeigu jis tą žodį suprastų kaip reikia, tai skelbime jo nerašytų. Juk ir taip aišku, kad beprotis nepajėgs siūti kelnių. Bepročiai laikomi ligoninėse, o fabrikuose dar sutiksi puspročių — didelių ir smulkesnių vyrų ir moterų, kurie nešiojasi vaiko smegenis. Ar senoji Lilė, kuri dirba toj pačioj salėj su Veronika, nėra pusprotė? Jei ji prakalbės, tai tuoj ir nukalbės. Arba didysis Alanas, kuris atėjo dirbti keltuve? Niekada nepaprašys pasitraukti nuo kelio, kai jis tempia pintinę: arba sustos ir stovės, arba su savo važma atsidurs žmogui ant kojų. Ar protingas žmogus šitaip darytų? Dar keletas metų, ir kas patikrins savo parašu, kad Veronika nebus panaši į Lilę? Su kuo sutapsi...

— Eisiu, — nusprendė ji. — Eisiu ir pabandysiu, — ir pirmadienio rytą ji pasiprašė, kad porai valandų išleistų iš darbo. Šventojo Martyno gatvę ji surado be vargo. O kur dabar ta Liulio siuvykla šv. Martyno gatvėje? Gatvė, tiesa, iš pradžių nukrėtė pasibaisėjimu: didžiuliai sandėliai, sankvežimiai prie jų durų, niurūs pastatai išdaužytais ir lentomis užkalinėtais langais. Liulys, Liulys, — ji kartojo sau siuvėjo pavardę, skaitinėdama užrašus. Štai jau galas gatvės, o Liulio nematyti. Turi būti 131 numeris, o ji stovi jau ties 211. Liulys, Liulys... Numeriai

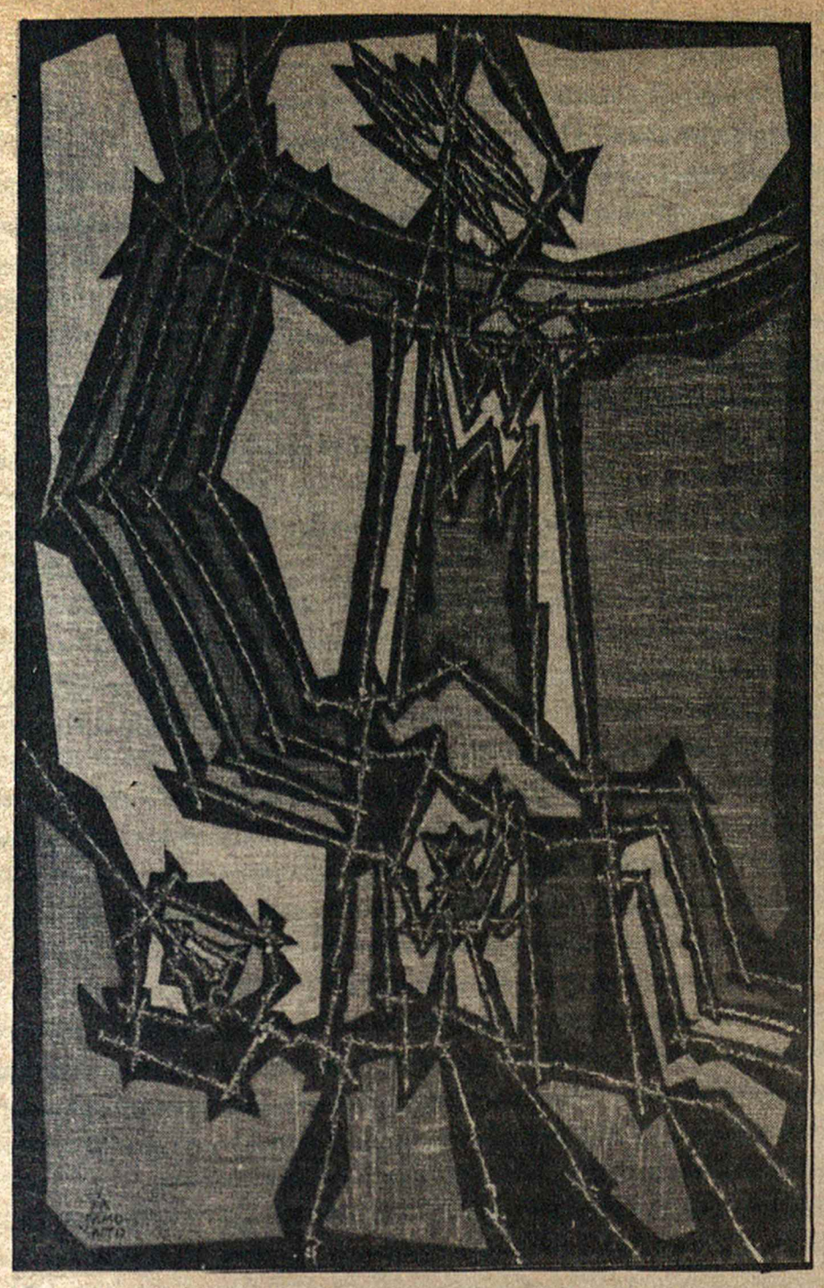

Dail. A. Tamošaitis: Švyturys

klaidina Veroniką — ties kai kuriais namais jie dideli, o kai kur jos akys nesuranda nieko. Grįždama ji sustoja ties kiekvienu pastatu. 131 numeris, matyt, užrašytas ties didžiulio sandėlio durimis, kurios dabar sustumtos į vieną pusę. Čia iškabėlių prikalinėta ties galine siena, šalia kurios yra laiptai į viršų. Vienoj įrašyta: John Loler, tailor. Ji pakelia akis į viršų: trečiojo aukšto lange didelis įrašas su tuo pačiu suvėju Loler.

Veronika dabar jau suabejoja, ar eiti į vidų. Visa gatvė atrodo lyg pats prakeikčiausias visų užmirštas užkampis. Vaikščiodama ji nesutiko nė vieno žmogaus praeinančio. Du kvrai triūsėsi prie to sandėlio, kurio durvs atdaros. Bet jeigu ji dabar grįžtų su niekuo nepasikalbėjusi, tai gailėtųsi pačios kelionės.

Vidui ūžė mašinos, ir į Veronikos barbenimą niekas neatsakė. Įsidrasinusi ji pravėrė duris — netoliese stovėjo vienmarškinis pats Liulys, pasikabinęs ant kaklo matą. Jis ir atsigrįžo į Veroniką, Burnoj jis laikė užgesusį cigarą.

— Barbenu, barbenu, o niekas neatsiliepia, — paėjusi į Liulį, pasiteisino Veronika, nes senio veido išraiška rodė jo norą išgirsti ko ji čia įsiveržė.

— Na, ar tu atėjai kelnių? — paklausė Liulys.

— Neatsimenu, — pratiesė jis ranką, — kur mačiau tą moterę. Ar nė mes abudu gėrėm po stikliuką Savišalpinėj, kai suvažiavo tie visi naujieji?

— Ne, pone Liuly. Mes šeštadienį kalbėjom apie darbą.

— Na, susimaišiau. Darbo? Ką tu moki? Ar adatą moki įverti? Taip, dabar atsimenu. Aš tau žadėjau duoti darbą. Dar klausiau, ar turi vyra. Ateik, sėsk ir dirbk. Matau, kad nemoki, bet aš iš taves padarysiu siuvėją. Antanai, ateik čia, — pašaukė jis nuo mašinos pagyvenusį praplikusį vyrą. — Moterė nori darbo, o aš jai žadėjau. Kiek tu nori pinigų? Daug neprašyk. Dėl pinigų susitarsim, aš žinau.

Pasisveikinusi su meistru Antanu, Veronika atsakė:

— Kiek aš noriu? Kuo daugiau, tuo geriau.

— Aš tau duosiu tris svarus ir penkiolika. Tu man patinki, motere. Jeigu nepatiktum, tai sakyčiau: duodu tris ir dešimt. Bet tu man patinki, ir aš tau iš karto tiek mokėsiu. Ne šilingą siūlau į dieną, kaip man žydas.

— Nieko nebus! — šūktelėjo Veronika.

— O ko tu norėtum, motere?

— Aš dabar fabrike gaunu arti penkių svarų.

— Fabrike? Aš tau, motere, pasakysiu, kad fabrike tu ir po dešimt metų gausi arti penkių svarų. O pas mane po dešimt metų gausi dešimt svarų. Aš pradėjau nuo šilingo į dieną, o dabar tu pažiūrėk, — mostelėjo jis ranka į lango pusę, kur stovėjo trys siuvamosios mašinos, kitam pasieny — dar dvi kitokios.

— Stasiau, ar išardei? — šūktelėjo jis pasikalbėjimo klausiusiam berniukui. — Tai, va, koks pas mane pinigas. Aš — ponas. Pradėjau nuo šilingo, o šiandien manęs už tūkstantį nepaimsi. Per visą langą eina mano pavardė, ir manęs pigiai nepaimsi.

Kol jis kalbėjo, Veronika svarstė visas galimybes. Iš tiesų senio už tūkstantį nepaimsi. Jeigu net ir po dešimt metų pradės jai ateiti dešimt svarų kas savaitė...

— Tu pažiūrėk į Antaną, — nutraukė jos svarstymus Liulys. — Ar tu ne nuo šilingo pradėjai? Na, matai. O kiek dabar gauni? Dvylika svarų, ar ne? Padirbsi metus — pridėsiu, dar metus, paskui dar metus, ir išeis daugiau kaip fabrike. Tada man ne tik padėkosi, bet ir ranką pabučiuosi, kaip savo tėvui. Fabrikas? Kas tas fabrikas? Varinėja visus iš vieno galo į kitą. Aš buvau ir fabrike, žinau, kiek sveria maišas cukraus. Airis rėkia ant tavęs, o tu skubini. Gerai, jei airis iki pirmadienio išsipagirioja ir nepiktas. O taip tai kaip žvėris.

— Jei truputį daugiau pinigų, aš ateičiau, — nutraukė jį Veronika.

— Pinigų, pinigų! Tu man pasakyk, ar moki siūlą įverti į adatą? Jei moki, tai gerai, greičiau gausi daugiau pinigų. Ar moki guziką įsiūti — greit ir gerai ir kad gražiai atrodytų? Tu žiūrėk, Antanas viska moka. Jis tave pamokys. O kai tu mokėsi... Stasius jau moka ir guziką įsiūti, bet gauna po dešimt šilingų per dieną. Piteris, kampinis, trečius metus dirba, jis ir išardo ir susiuva...

— Gerai, pirmadienį ateisiu, — paskubėjo Veronika apsispręsti, dėl to sunkia širdim grįžo į namus. Jei po dešimt metų gaus ir po dešimt svarų, bet kiek ji praras dabar? Gerai, jei po metų pridės dešimtį šilingų, jei po kitų dar dešimtį... Viena viltis — išmoks ji amato ir pasidarys nepriklausoma. Viltis ta tolima ir brangiai jai kaštuos kas metai, bet senis tiesą sako, kad fabrike ir po dešimt metų ji turės pasitenkinti mažiausiu, niekas jos nepamatys ir neišskirs. Ji gaus, tur būt, tiek pat, kiek ir senoji Lilė, ir mažiau už Alaną, kuris sunkiai veža. Ji gal net ir mažiau gaus už Lilę. Kas matė, kad svetimšalis iškiltų labiau už vietinį? Veronika nežino tokio atsitikimo.

Į fabriką grįžo ji su skriaudos pajutimu širdy. Visada tu čia paskutinė. Jeigu dar žodį angliską pratarsi ne taip, kaip reikia, šyptelės ar nusijuoks ne tik prievaizdas, bet ir prie tų pačių mašinų stovinti darbininkė.

Su fabriku ji išsiskyrė irgi pykteldama. Kai kiti bėgo, tai, sako, kalbino juos pasilikti ne tik prievaizdas, bet ir fabriko vedėjo pavaduotojas. Ji savo akimis matė tokį atsitikimą: vedėjo pavaduotojas gal dešimtį minučių laikė prirėmęs prie sienos Blenį, kai tas ėjo į gumos fabriką. O jai — niekas nė žodžio! Eik, jeigu nori! O jeigu eik, tai tegu jos akys niekada nebepamatys nei to fabriko, nei visų tų beširdžių, kurie abejingi žmogui. Žmogus jiems lyg musė. Kol skraidžioja po nosim — gerai, tegu, taip ir reikia. Išskrenda pro langą — gerai, taip ir reikia. Gal ir ne taip reikia, bet skrisk, bye, bye, musele!

— Tai aš ir atėjau, pone Liuly, — pirmadienio rytą pasakė Veronika savo būsimajam darbdaviui ir padavė darbo dokumentus. Sunkia širdim ji atvažiavo. Kaip jai čia seksis? Pusvalandžiu anksčiau išskubėjo iš namų, o pakeliui jau gąsdinosi, kad nesuspės. Pirmas kartas, o ji įskubės ir ras visus jau dirbančius. Rytoj ji dar anksčiau išeis iš namų, nes ta švento Martyno gatvė vis dėlto toli, ypač kai autobusas rytą taip lėtai linguoja.

— Na, gerai, motere, kad atėjai. Protingai padarei, — vartydamas dokumentus, pagyrė ją Liulys.

— Protinga lietuvė! — šūktelėjo Veronika.

— Taip, taip, motere, protinga esi. Tu nesigailėsi.

Veronika pradėjo gailėtis dar tą pačią dieną. Argi jai apsisuko galva, kad metė fabriką? Šlubasis Ignas parodė jai, kaip ardyti. Igno rankos dirbo vikriai, ir siūlė nyko be pėdsakų. Veronikai nesisekė.

— Matyt, mano rankos sugrubusios, — pakaltino Veronika save.

— Treti metai dirbu, — prisipažino jai Ignas. — Treti metai ardau, sagas siuvu...

— Ar jau baigėt? — atsišaukė meistras Antanas. Pats Liulys per petį žiūrėjo, kaip dirba Veronikos rankos. — Ateis žmogus atsiimti.

Pietų metu Ignas sėdėjo šalia jos virtuvėlėje ir kramtė sumuštinį.

— Ko čia ponia atėjai? — patylėjęs paklausė jis, tiesiai žiūrėdamas į akis.

— Ko? Dirbti. Noriu siuvėja būti. Pamatysi, kai išmoksiu...

— Kada išmoksi? Aš jau treji metai...

Treti metai ką?

Treti metai skuduro vietoj! Pastumdėlis. Išmokau laidyti, bet negaliu prieiti prie to darbo. Už laidymą brangiau mokėtų, bet neleidžia prieiti. Vis Antanas ir Antanas ir Antanas, o aš ardau, siuvu gužikus. Gal dabar...

Iš tiesų Ignas dabar dažniau gaudavo laidyti, bet jo ta vargšė koja kliudė. Klibikšt, klibikšt aplinkui, kaip paskutinis Lozorius. Nėra greitumo darbe. Kai Veronika dabar pati žaliausia Liulio darbininkė, tai Ignui padėti dažnai šaukiamas Stasius, o ji perima šio darbą. Pats Liulys šūkteli Stasiui:

— Duok ardyti Veronikai. O tu, va, padėk Ignui.

Ne visada reikia ardyti. Veronika kartais iš Stasiaus perima saują sagų, kurias siuva skubėdama. O jei ne sagas, tai kabliukus ji derina prie kreida pažymėtųjų vietų. Jos pirštai dar nemoka skubėti, dėl to pirmąjį penktadienį ji susiginčijo su Liuliu ir grįžo namo nusiminusi.

— Žiūrėk, iki ko prisidirbau! — jaudinosi ji prieš Kostą. — Tik trys svarai su šilingais! Senas tas sukčius su cigaru! Bet ir cigaras, matyt, iš darbininko kišenės! Sakė — bus trys svarai penkiolika.

Taip, Veronika nusigando, kai prie Liulio akių suskaičiavo savo atlyginimą.

— Motere, ar tu nori, kad aš už tave mokesčius sumokėčiau? Tu dirbi, tu ir moki, taip ir įstatymas sako. Jeigu aš už tave mokėsiu, tai greit nuims nuo lango mano pavardę, išneš mašinas, ir aš turėsiu eiti cukraus maišų nešioti. O aš jau senas, man maišas per sunkus. Kam man ir tas maišas? Jei kiekvienas už save mokės mokesčius, tai Liulys ir čia gyvens.

— Bet mes susitarėm...

— Ka susitarėm? Aš sakiau: trys penkiolika.

(kelia ma į 10 psl.)

Dail. A. Tamošaitis: Fragmentas

Du dailininkai

Dail. R. Bukausko ir dail. V. Remeikos kūrinių parodos atidarymas Lachinės muziejuje balandžio 17 d. sutraukė iš tiesų didelį būrį lietuvių ir kitataučių lankytojų.

20 R. Bukausko ir 21 V. Remeikos drobių traukė atvykusių dėmesį, nes šių bene populiariausių Montrealio lietuvių dailininkų ir Ecole des Beaux Arts auklėtinių kūrybinis kelias ir pažanga jau seniai pavirto Montrealio lietuvių kultūrinio gyvenimo neatskiriama dalimi.

Lietuvių ir anglų kalba parodos atidarymo metu abiejų dailininkų kūrybą pristatė Rimas B. Keturka, o prancūzų kalba — Birutė Nagienė.

Lachinės burmistras J. Chartier savo sveikinimo žodyje džiaugėsi ir didžiavosi, kad to senojo miesto kultūrinį gyvenimą praturtino ir šie du lietuviai dailininkai.

Birutės Nagienės žodį spausdiname ištisai.

MELANCHOLIŠKAS KOLORISTAS IR PEISAŽO NUGALĖTOJAS

Vytas Remeika — kolo-ristas. Lyriškas ir melancholiškas. Jo paveiksluose erdvė kvėpuoja begaline paslaptinga daina, subtilia ir gryna šviesa. Atpažįstame tikrąją šiaurę, krantus, laivus... Pavidalus ir veidus besiklausančių, šypsančioj melancholijoj ir švelnume.

Retkarčiais iš dar giliau atėję veidai, atrodo, lyg nustoję kvėpuoti ir tik klausosi, žadą užėmę, tos erdvės neaprėpiamumo. Susipynę į vertikales, medžiai: trobelės, paukščiai, apkvaitusiam verpete baltoje šviesoje, ir vikingų laivai, kaip paukščiai. Ir vanduo, vanduo, vanduo... tai, šio menininko peisažas.

Paskutiniu laiku prasimuša vasaros ugnis, keičiasi koloritas, žmonių pavidalai sušmaikštėja, sujuda ir prasijuokia savo kūnų kontūrais. Taip, son pays ce n'est pas un pays — parafrazuojant Gilles Vigneault dainą — ne vienas, o keliolika kraštų yra jo pasaulis.

Romas Bukauskas — tai žmogus, kuris kovoja ir nugali peisažą. Tai menininkas, kuris savo vitališką jėgą išreiškia formų struktūra, ją valdo kaip skulptorius.

Tai miesto žmogaus peisažas. Atpažįstame. O gal tai peisažas jo apvaldyto ir prijaukinto intensyvumo, kuriam jis duoda cemento ir geležies, tiltų ir masinių blokų architektūrą? Taip viskas tvirta ir tikra pas jį atrodo. Bet staiga — raudona, mėlyna, oranžinė ir juoda pratrūksta ir išlanksto geležias linijas ir masyvų gabalus.

Struktūros sujuda, bet neišyra. Yra bandymo išvesti gamtos peisažą į drobę. Jo šiaurės paslaptys yra grėsmingos ir sukauptos savyje. Jo ledo luitai, žemės ir vandenų sluoksniai sveria, kaip trijų dimensijų formos. Jos nedainuoja. Suaugęs su aplinka, dailininkas ją valdo — stato ir griauna, kad vėl statytų. Jis yra konkuistadoras...

Birutė Nagienė

GREEENE LIETUVOJE

Lietuvoje išleistas trečiasis britų rašytojo Graham Greene romanas "Komediantai". Vertė Juozas Subatavičius. Knygos tiražas 25 000 egz.

Anksčiau okup. Lietuvoj buvo išleisti Greene romanai "Tykusis Amerikietis" ir "Neišdildoma žymė".

PROTINGI LIETUVIAI

(atkelta iš 9 psl.)

Pažiūrėk, aš ir moku tris ir penkiolika. Taip lapelyje ir įrašyta. Atimk pajamų mokestį, draudimo mokestį, ir išeina akras tiek, kiek gavai. Motere...

— Taip tai aš nesutinku. Fabrike, aš sakiau, man mokėjo...

— Fabrike, fabrike! Aš irgi buvau fabrike, žinau fabriko duoną. Fabrike tu ir po dešimt metų gausi tą patį. Rėksniai bačkininkai gal po dešimt metų ir išsirūpins penkis šilingus priedo. O aš tau, motere, nuo Kalėdų pridedu dešimt. Kur tu rasi geriau? Aš tave išmokysiu amato, ir tu niekad neprapulsi. Jeigu turėsi pinigų mašinoms, vieną dieną gal tavo pavardė bus lange, tu mokėsi kitiems už darbą, tu priimsi užsakymus. Kai aš numirsiu, gal šitam pačiam lange bus tavo pavardė, ir gal tu daužysi per nagus tokiems kaip Stasius ar Ignas, kai jie nevietoj įsius guziką.

Anądien pasimaišiusi svajonė turėti savo siuvyklą Veronikai dabar atrodė per daug tolima, kad ją viliotų ir šildytų. Ką tu čia pradėsi ir ko pasieksi! Pinigo reikia, pinigo. Iš tiek uždarbio nesukrausi mašinoms, ir Kostas neužlakstys savo fabrike. Be to, kada tu, žmogau, viską bepradėsi, jeigu jau dabar plaukus reikia padažyti, kad žilieji išsišokėliai nesimestų į akis! Bet galimybė išmokti amato dar vilioja ją. Žmogus tada daugiau nepriklausomas. Pažiūrėk į tą meistrą Antaną. Liulys su juo jau skaitosi.

Susilaikė paprašyti grąžinti darbo korteles Veronika, svarbiausia, tur būt, dėl to, kad dar stipriai šviežį laikėsi joje fabriko atsiminimai. Susilaikė ji ne dėl tų dešimt šilingų. Net ir su tais šilingais jai išeis mažiau negu sutarta. Ir šiaip ir kitaip senis apsuko ją, bet Liulys vis tiek mažiau šūkauja, negu fabriko prievaizdas, ir mažame būrelyje tarp savųjų ji jaučiasi ne tokia nužmoginta. Pasikalba su Ignu, pajuokauja su Stasiuku, ir geriau. Tiesa, Ignas vis skundžiasi savo skriaudom, ir Veroniką kursto tie skundai. Ji ir pati dabar mato skriaudą, dar ir labai akiplėšišką. Vienaip sutarta dėl atlyginimo, o kitaip tas sukčius išmoka.

Kitos savaitės gale Veronika netyčia įpiovė medžiagos kraštą, ardydama siaurinamos kelnės kišką. Ji išsigando ir nesislapstydama ėmė atsiprašinėti.

— Ranka paslydo, — teisinosi ji.

— O pinigus imant niekada ranka nepaslysta. Matai, motere, visi reikalauja: pinigų, pinigų. O tu pasakyk man: ar ta medžiaga nekainuoja pinigų? Didelį pinigą kainuoja! Praplėšei — nuostolis.

Šįkart nuostolių nebuvo: Antanas nurėžė kraštą, ir nė žymės neliko. O kaip pakalbėtų Liulys, jei Veronikai paslystų ranka, kai kelnės atnešamos platinti, o ne siaurinti? Jam ir cigaras iššoktų iš burnos, taip, tur būt, išsigąstų senis. Greičiausia, neužtektų vien triukšmo ir priekaištų, kad ji nori daugiau pinigų. Tur būt, jis atskaitytų nuostolius iš Veronikos atlyginimo, pakištų tuščią lapelį, ir važiuok namo.

Šįkart nuostolių nebuvo, ir ji parsinešė sveiką visą atlyginimą. Iš Igno, pasirodo, Liulys pirmaisiais metais kas savaitę atskaitinėjo po svarą už pradegintas kelnes. Brūkštelėjo žmogus ant stalo pasidėtą degančią cigaretę, paskui: kas čia pasmirdo, kas pasmirdo?, ir še tau, skylutė kaip saga didumo! Dėl to Ignas siuvykloje niekada nerūko. Siuvykloje dabar uždrausta rūkyti, visi bėga į virtuvėlę patraukti dūmo. Vien tik Liulys nedraudžiamas gali užsidegti tą savo apkramtytą cigarą.

Veronikos rankos jau gyviau dabar juda. Ji darosi linksmesnė ir su Stasium ar Ignu pradeda pajuokauti ne tik pertraukos, bet ir darbo metu. Juokai jai netrukdo. Jai linksma, tai tegu ir kiti nesėdi paniūrę. Su juokais greičiau bėga diena. Dar koks anekdotėlis ar Veronikos išgyvenimas, pagražintas linksmom spalvom, ir jau vakaras, skubėkite visi namo!

Prieš pat Kalėdas Liulys priėmė dar vieną siuvėją. Vietos tame jo aukšte maža, stumdosi žmonės pasturgaliais, bet siuvėjas geras, patyręs, tik be darbo jau sėdėjęs visą mėnesį, tai jį ir priėmė Liulys. Pasakė pamokymą prie visų ir priėmė, ir siuvėjas dirba. Bet prieš pačias Kalėdas paaiškėjo, kad šįkart niekas negalės gauti jokių kalėdinių priedų. Taigi ir Veronikai pažadėtasis dešimt šilingų nueina šuniui ant uodegos!

— Aš turiu tam žmogui mokėti atlyginimą, tai nebėra pinigų priedams, man per daug išeina. Bet palaukit Velykų, tada aš jums visiems padidinsiu atlyginimus. Atsigausiu, daugiau pinigų turėsiu.

Veronika neišlaikė. Kalėdų priedas jai nerūpėjo: negaus — nereikia. Bet jeigu nuolatinio priedo ji susilauks tik apie Velykas, tai, žmogau, kiek dar daug laiko!

— Kiek pridėsit? — paklausė ji.

— Tau dešimt šilingų. Motere...

— Tik dešimt šilingų? — nutraukė jo kalbą Veronika. — Ačiū, pone Liuly. Man per ilga laukti. Man per ilga. Mes ir sutarėm ne taip, kaip mokate. Gerai, penktadienį po Kalėdų aš noriu išeiti.

Apie išėjimą ji nebuvo galvojusi, kol neišgirdo tos kalbos. Bet tegu jis čia nerauda akyse, kad naujajam siuvėjui turi mokėti ir kitiems nebelieka priedams! Naujasis siuvėjas užsidirba sau atlyginimą.

— Motere... — nustebęs šūktelėjo Liulys.

— Ką: motere?

— Motere, tai tu nori suvaryti mane į bankrotą? Aš samdau žmones, aš mokau. Aš ir tave mokau. Dabar tau jau einasi, o kai priėmiau — ranka paslysdavo, medžiagą gadinai, nemokėjai siūlo įverti į adatą! Aš iš tavęs noriu padaryti siuvėją.

— Ačiū, — sako Veronika.

— Aš nupirkau dar vieną mašiną. Po Kalėdų atveš. Gal tu dirbsi ant tos mašinos. Gal ant tos dar nedirbsi, bet aš nupirksiu vieną ir tau. Tik greičiau mokykis.

Jis tapšnojo Veronikai per petį ir atrodė piktas dėl tos žinios, kad ji išeina. Veronika tylėjo. Vienas kitam atšakumą rodydami, taip jie išsiskyrė ir Kalėdų dienoms. O po švenčių Liulys buvo jau šviesesnis.

— Tai ar tu tikrai išeini? — paklausė jis.

— Taip, pone Liuly.

— Aš tau turiu naujieną. Sėdėk, dirbk, nuo šios dienos pridedu dešimt šilingų.

Ji jau buvo pasiryžusi.

— Manęs ta suma neišgelbės, o tamstą dar, ko gera, gali pražudyti, — pradėjo tyčiotis Veronika. — Tamsta juk blogesnėj padėty negu aš. Atėjo naujas siuvėjas — mokėk, atveš naują mašiną — mokėk, mums visiems — mokėk. Vargšas ponas Liulys! Jeigu daugiau turėčiau, tai aš tamstai dovanočiau kokį svarą. Vargšas ponas Liulys!

— Motere...

— Ką čia: motere! Vargšas tamsta esi, ir viskas. Aš, tur būt, turtingesnė.

Liulys šnypšdamas nusigrįžo nuo jos. Baigusi paskutinę savaitę, Veronika svarstė, ar paduoti atsisveikinant Liuliui ranką, ar ne. Ji nutarė paduoti. Atsisveikinusi su visais darbininkais, ji ištiesė ranką ir jam ir dar palinkėjo:

— Gyvenkite šimtą metų!

Grįždama namo, ji galvojo jau apie fabriką. Ji nebegalėjo prisiminti prievaizdo balso. Žiūrėkit, kaip laikas viską dildo! Ji atsiminė puskvailę Lilę.

Pirmadienį ji grįžo į fabriką.

Po poros savaičių ją pralinksmino naujas skelbimas lietuviškam laikrašty: Liulys savo siuvyklai vėl ieškojo protingų lietuvių. Anekdotiška to skelbimo mintį ji nupasakojo ir šalia savęs dirbusioms verpėjoms. Tiesa, Liulys — jos tautietis. Gal ir negera pristatyti jį tokį, koks yra, bet Veronika atmeta tą priekaištą sau. Tegu ir jis nesityčioja iš savo tautiečių tokiais protingų lietuvių ieškojimais!

(Europos lietuvis)

SPALVINGOJI LIETUVA *

PANEMUNĖLIO SPEKTAKLIAI

1893 m. vasarą, viešėdamas pas Panemunėlio kleboną Joną Katelę, Juozas Tumas iš rankraščio perskaitė jam savo komedijėlę "Nepadėjus nėr ko kasti". Liaudies švietėjas Katelė pažadėjo slaptame lietuviškame vakare ją suvaidinti. Spektaklį suruošti buvo nutarta Naujikuose. Ten daugiausia jaunimo, retai lankosi uriadnikas ir kiti valdžios pareigūnai.

J. Katelė drauge su svečiu vaikštinėjo po kaimus, ragindami jaunimą dalyvauti vaidinime.

Vieną šeštadienio vakarą įvyko pirmoji repeticija, kuri truko iki vėlyvo vidurnakčio. Daug tą vakarą padirbėjo kūrinio autorius J. Tumas. Braukdamas prakaitą, mokė vaidybos meno. J. Tumas tai p komiškai ir linksmai aiškino vaidmenis, kad vaidintojai leipo iš juoko. Kitose repeticijose autoriui neteko dalyvauti – jis grįžo į Mintaują. Keletą savaičių vakarais vaidintojai slaptai rinkdavosi į kleboniją. Vėlų vakarą į repeticiją užsuko girtas uriadnikas. J. Katelė kritišku momentu nesuglumo. Caro tarnui paaiškino, kad tinginius moko poterių. Norėdamas nusikratyti nelaukto svečio, pareiškė, kad laikas vykti pas ligonį. Vienas repeticijos dalyvis atvažiuodavo arkliu. Pareigūnas, pamatęs pakinkytą vežimą, patikėjo klebono žodžiais. J. Katelė, dirbęs Panemunėlio apylinkėse didelį liaudies švietimo darbą, jau buvo patyręs, kaip atsikratyti caro valdžios pareigūnų. Keletą kartų uriadninką nugirdė ir papirko pinigais.

Spektaklis vyko Naujikuose, klojime. Pasižiūrėti programos susirinko daug žmonių iš Panemunėlio valsčiaus kaimų. Atėjo ne tik jaunimas, bet ir pražilę seneliai. Klojimas nesutalpino žiūrovų. Žmonės žiūrėjo pro sienų plyšius. Spektaklis prasidėjo ir baigėsi žiūrovų ovacijomis. Merginos spektaklio režisierių J. Katelę ir artistus apdovanojo gėlių puokštėmis. Veikalo autoriui J. Tumui spektaklio dalyviai pasiuntė nuoširdų padėkos laišką. Pirmasis vaidinimas Panemunėlio valsčiuje susilaukė daug šiltų atsiliepimų.

Tais metais Panemunėlio valsčiuje J. Katelės iniciatyva buvo suruošta dar keletas lietuviškų vakarų su vaidinimais. Dviejuose jų pabuvojo Maironis ir J. Jablonskis. Jie apie spektaklius gana gerai atsiliepė. Maironis, viešėdamas pas Katelę, po vieno spektaklio pradėjo rašyti trilogiją "Kęstučio mirtis".

XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje Panemunėlio apylinkės klojimuose J. Katelės iniciatyva buvo suvaidinti ir kiti J. Tumo-Vaižganto scenos vaizdeliai: "Šventadienį karčiamoje", "Namai pragarai", "Tiktai niekam nesakyk" ir "Žemės ir moteries"...

ERŽVILKO VARDAS

Istoriniuose šaltiniuose, teismų knygose, Eržvilko gyvenvietė (Jurbarko rajonas) pirmą kartą minima XVI amžiuje. Senovėje čia buvusi gynybinė pilis.

Kad eržvilkiečiai buvo gudrūs žemaičiai, mokėję ginti savo žemes nuo atėjūnų kryžiuočių, liudija ir padavimas apie Eržvilko pilies gynimą. Kartą apsupti pilyje žemaičiai nepajėgė atmušti gausesnių priešų. Reikėjo gelbėtis gudrumu: paleido į priešų raitelius eržilą, apvilką vilkų kailiais. Kryžiuočių arkliai, išsigandę tokio baisaus vilko, nešę raitelius, kur akys mato. Išsiveržę pilies gynėjai, baigė mušti bėgančius priešus. Laimėję šį mūšį, savo pilį ir sodybas pavadinę sudurtiniu vardu – Eržvilkas. Tokia liaudinė šio vietovardžio etimologija.

Ignas Bušinskis "Istoriniame ir statistiniame Raseinių apskrities aprašyme (1874) Eržvilko vardą kildino iš dviejų žodžių: E r ž – vietovės vardo ir e l k, reiškusio senovės lietuvių šventyklą – alką.

Iš tikrųjų pilis, o vėliau miestelis vardą yra gavęs nuo pro jį tekančio Eržvilko (tarmiškai Eržiulkas, Aržiulkas, Aržiulkai) upelio. Tokių hidronimi-, nių vietovardžių Lietuvoje yra nemažai. O iš kur toks upelio vardas? Pirmasis šio sudurtinio vardo dėmuo e r ž a r ž labai retas lietuvių toponimikoje (tik ežeras Erzvėtas ir iš jo ištekantis upelis Erzvėta (Ignalinos rajonas). Jį galima sieti su žodžiais a r ž y t i "draskyti, raižyti", a r ž u s "smarkus". Antrą dėmenį, mūsų manymu, geriau sieti su žodžiu v a l k a "pelkė, bala, šlapia vieta". Beje, su šaknimi v a l k vietovardžių ir vandenvardžių yra ne tik Lietuvoje. Lietuvių protėviai baltai jų yra palikę Dnepro ir Pripetės aukštupiuose. Kuo norėjo išskirti upelį ir pilį senovės lietuviai, duodami jam Eržvilko vardą, dabar sunku atsekti. Matyt, Eržvilko upelis tokį vardą yra gavęs dėl to, kad jis ištekėjo iš pelkių, o prieš įtekėdamas į Šaltuoną, prasigraužė gilią vagą, tuo sudarydamas natūralią apsaugą piliakalniui iš šiaurės ir vakarų.

KRAŽIAI XVI AMŽIUJE

Mirus Henrikui VIII, Anglijos sostas atiteko jo trečiosios santuokos nepilnamečiui sūnui (protestantui) Eduardui VI. Protektorius buvo Nortumberlendo hercogas, kuris, siekdamas sustiprinti savo galią, įkalbėjo karalių pirmąja sosto įpėdine vietoj katalikės Marijos (pirmosios Henriko VIII santuokos dukters) paskirti protestantę Joaną Grei – Henriko VIII sesers palikuonę, Sufolko kunigaikščio Henriko dukrą.

Eduardas VI Joaną paskelbė sosto įpėdine, o Nortumberlendo hercogas sutuokė ją su sūnumi Gilfordu. Mirus Eduardui VI, Anglijos karaliene buvo vainikuojama jaunutė Joana Grei. Ši nelaimingoji, prieš savo valią tapusi Anglijos karaliene, netrukus Marijos I pasmerkiama mirti. 1554 metais Tauerio kalėjime budelis nukirto jai galvą. Taip pat buvo nužudytas jos tėvas, vyras ir Nortumberlendo hercogas.

Bijodama tragiško Joanos Grei likimo, jos tėvo Henriko sesuo, Sufolko kunigaikštytė Ekaterina su vyru Ričardu Bert slapta pabėgo iš tėvynės. Sunku dabar pasakyti, kokie motyvai bėglius privertė naują tėvyne pasirinkti Lietuvą, bet jie, matyt, neblogai pažinojo šį kraštą ir jo veikėjus, kad pasirinko Žemaitiją, kur svetimšalius globojo "Gaurės ponas, mokėjęs vokiečių kalbą, burgrafas (t. y. pilies ir jos apylinkių viršininkas) Jurgis Kaminskas".

Mirus Kražių seniūnui Kęsgailai ir nelikus įpėdinių, 1559 metais Kražius Žygimantas Augustas už 3676 olandiškus talerius leno teisėmis perleido karališkajai Anglijos porai. Tačiau šią Lietuvos dalį anglai neilgai valdė. Tuo tarpu Anglijoj jau viešpatavo protestantė Elzbieta. Pastaroji Ekaterinos Sufolk nelaikė varžove ir nedraudė sugrįžti. Lietuvos valdovui Žygimantui Augustui leidus, Mikalojus Radvila Juodasis 1564 metais grąžino Ekaterinos įmokėtą sumą, ir taip pasibaigė penkerius metus trukusi Kražių priklausomybė Anglijos princesei. Kražiai atiteko Radvilom.

V. Bogušis

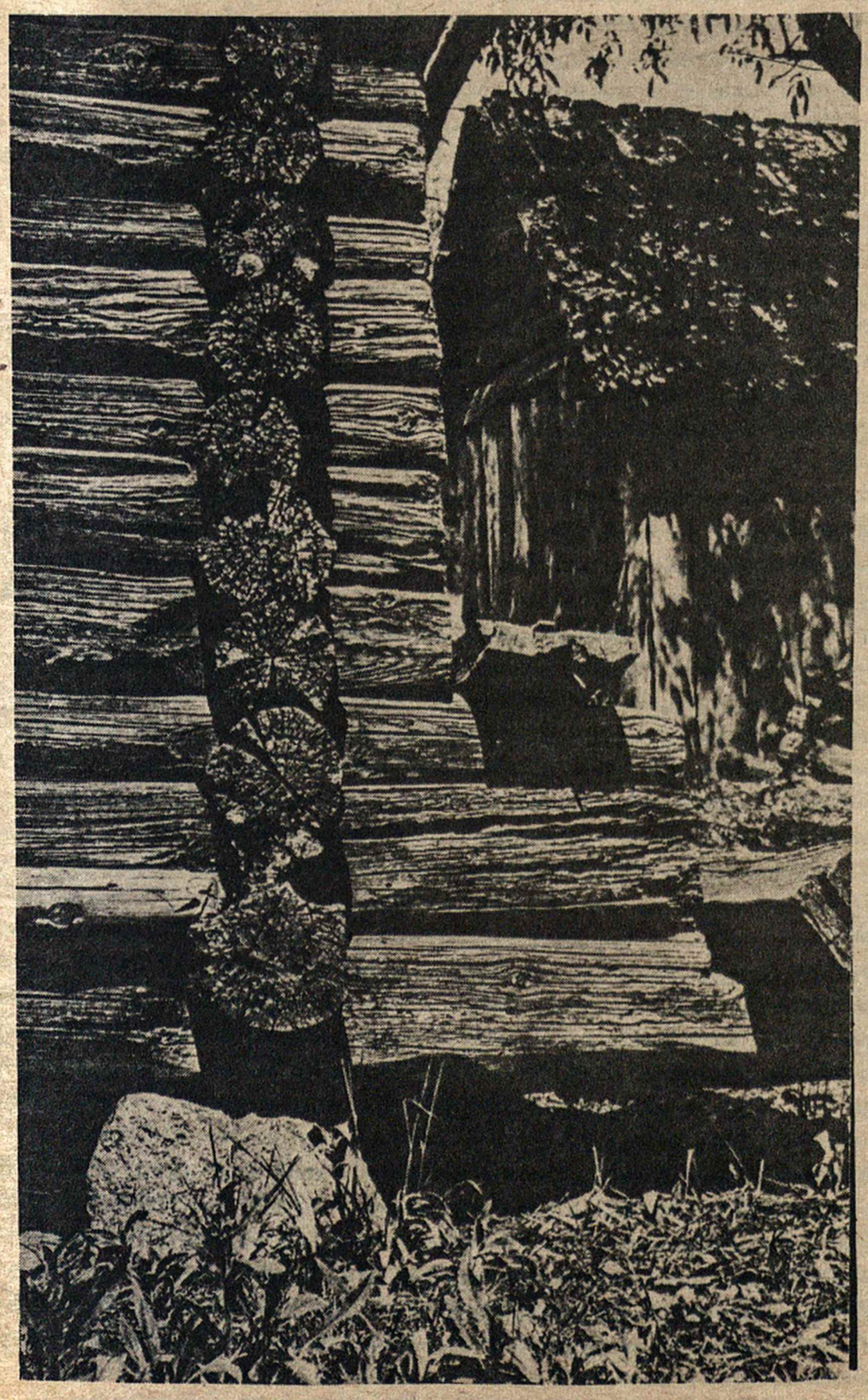

Senasis Lietuvos kaimas

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo valandos:

pirmadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
antradieniais	9.30 — 5 v. p.p.
trečiadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
penktadieniais	9.30 — 8 val. vak.
šeštadieniais	9.00 — 1 v. p.p.

Liepos ir Rugpjūčio mėn. šeštadieniais "Talka" uždaryta.

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6½ %
už vienų metų terminuotus indėlius	7%
ir virš $10.000 - 3 metams	7½ %

Duodame:

asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2.200.000

toronto

V. TREČIOKO
PARODA

Otaviškio arch. V. Trečioko dailės darbų paroda bus atidaryta Prisikėlimo parapijos parodų salėje gegužės 1 d. po Akademikų draugijos ruošiamos paskaitos. Atidarymo metu žodį tars dail. Antanas Tamošaitis.

Parodą ruošia Akademikų draugija.

LEISTA
KELTIS

D. Ketvirtadienį Toronto arkivyskupijos gen. vikaras tautinėm parapijom vysk. Thomas B. Fulton pranešė Šv. Jono Kr. lietuvių par. klebonui kun. P. Ažubaliui, kad Toronto arkivyskupas Philip F. Pocock davė oficialų sutikimą Šv. Jono Kr. lietuvių parapijai keltis į Toronto vakarinę dalį.

Parapija ir toliau paliekama tautine, t.y., neteritorine. Jos ribos nenustatomos — paliekamą, kaip ir iki šiol, laisvam lietuvių katalikų apsisprendimui, kuriai iš dviejų parapijų priklausyti.

Dabartinę parapijos bažnyčios vietą po to, kai bus pastatytos naujos patalpos, perims Toronto miestas parkui praplėsti.

Taip pat pranešta, kad arkivyskupas patvirtino naujai parinktą vietą ir jam pateikto naujo projekto provizorinius planus. Šv. Jono Kr. parapija naują vietą bažnyčiai ir kitiem pastatam pasirinko prie lietuvių kapinių (vakarų pusėje), Mississauga, Ont. Septynių akrų žemės plote, kuris jau anksčiau buvo nupirktas, numatyta: parapijos pastatai, lietuvių senelių prieglauda, jaunimui sporto aikštės, maudymosi baseinas, erdvi autoaikštė.

Parapijos persikėlimo procesas vyks palaipsniui: tik įsigijus naujus pastatus galutinai bus išsikelta. Iki to laiko pasiliekama senojoj vietoj.

Šv. Jono Kr. par. vadovybė jau prieš šešerius metus dabartiniam arkivyskupui buvo įteikusi prašymą persikėlimo reikalu.

Atrodo, kad susidariusi situacija arkivyskupą P. F. Pocock palenkė duoti leidimą: didelis lietuvių skaičiaus įsikūrimas Toronto vakariniuose priemiesčiuose, reali galimybė lietuviams įsigyti senelių namus, lengvesnis lietuviškų kapinių administravimas ir Toronto miesto pasiūlymas nupirkti dabartinę Šv. Jono Kr. parapijos turimą vietą su visais pastatais.

AKADEMIKŲ
PASKAITA

Toronto Akademikų draugijos sekančioji paskaita įvyks gegužės 1 d., 7,30 val. vak., Prisikėlimo parapijos parodų salėje. Prelegentas Pranys Alšėnas kalbės tema "Literatūrinės srovės".

Pranys Alšėnas lietuvių visuomenei pažįstamas kaip ypač uolus žurnalistas ir autorius.

Akademikų draugijos valdyba studentus, akademikus ir visą Toronto visuomenę nuoširdžiai kviečia gausiai dalyvauti.

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS

į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be muito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuvėse.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ
ĮSTAIGA
Baltic Exporting Co. 480 RONCESVALLES AVE., TORONTO 3, ONTARIO
Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALŪZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA	IMA
5½% už depozitus	8% už asm. paskolas
6% už šėrus (numatoma)	
6½% už 1 m. term. dep.	8½% už mortgičius
7% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

st.catharines

SLA
SUSIRINKIMAS

SLA 278 k. metinis susirinkimas įvyko kovo 28 d. Susirinkimą atidarė pirm. P. Polgrimas, pasveikindamas narius ir svečius, paprašydamas, kad vienokiu ar kitokiu būdu prisidėtumėm prie mūsų kenčiančių brolių, kuriems nepasisekė pasiekti laisvės krantų.

Valdybos narių pranešimai atitiko revizijos komisijos aktą. Buvo paaiškinta nariams, kad apdraudos bendrovių mokesčiai yra žymiai didesni už SLA mokesčius; tad kodėl nepriklausyti SLA, kuris draudžia visus lietuvius ir mišrias šeimas nuo 1 iki 70 metų amžiaus.

Valdyba išrinkta tokia: pirm. A. Ališauskienė, vicepirm. J. Grigas, fin. sekr. P. Polgrimas, kuopos sekr. J. Girevičius ir ižd. K. Jonušas. Revizijos komisija: A. Lukas ir Z. Jakubonis. Sergančius narius lankys ir dovanėlę įteiks revizijos kom. nariai.

Susirašinėjimą su SLA centru ves P. Polgrimas, 7 Southwood Dr., St. Catharines, Ont. Tel. 416-934-5053. Su LB ir šioje kolonijoje veikiančiom organizacijom ryšį palaikys A. Ališauskienė, 176 Lake St., St. Catharines, Ont. Tel. 685-8833.

Per vaišes buvo pagerbti Juozai, ir vienas gimtadienininkas. Jiems prisegė po gėlytę P. Polgrimienė, o visi dalyviai sugiedojo jiems ilgiausių metų. Visi dalyviai pageidavo tokių susirinkimų daugiau.

Paremta šeštadieninė mokykla 10 dol. ir tautinių šokių grupė 10 dol. Pasiųsta telegrama dėl Brazinskų į Turkiją, o dėl Kudirkos — Niksonui laiškas. P. P.

london, ont.

STUDENTAI
VEIKIA

Baigiasi darbingi ir našūs Londono lietuvių studentų akademiniai metai.

Metų pradžioje studentų kasa buvo apytuštė, tad gruodžio 6 d. buvo suruoštas pyragų pardavimas, kuris ir parūpino lėšų. Gruodžio 17 d. parapijos salėje studentai atliko kalėdines giesmes.

Sausio 9 d. įvyko metinis Londono - Windsoro liet. studentų suvažiavimas Rodnyje. Diskusijose dalyvavo ir Rodnio vyresnieji, o po to sekė linksmavakaris.

Sausio 30 d. studentai parapijos salėje suruošė šokių vakarą tema "Vakaras Vilniuje". Iš gautojo pelno buvo pasiųsta 25 dol. kun. Bendoraičiui, kuris dirba tarp Amazonės džiuglių gyventojų.

Vasario 13 d. CFPL radijas transliavo lietuvių studentų paruoštą programą, kurioje dalyvavo mergaičių kvartetas.

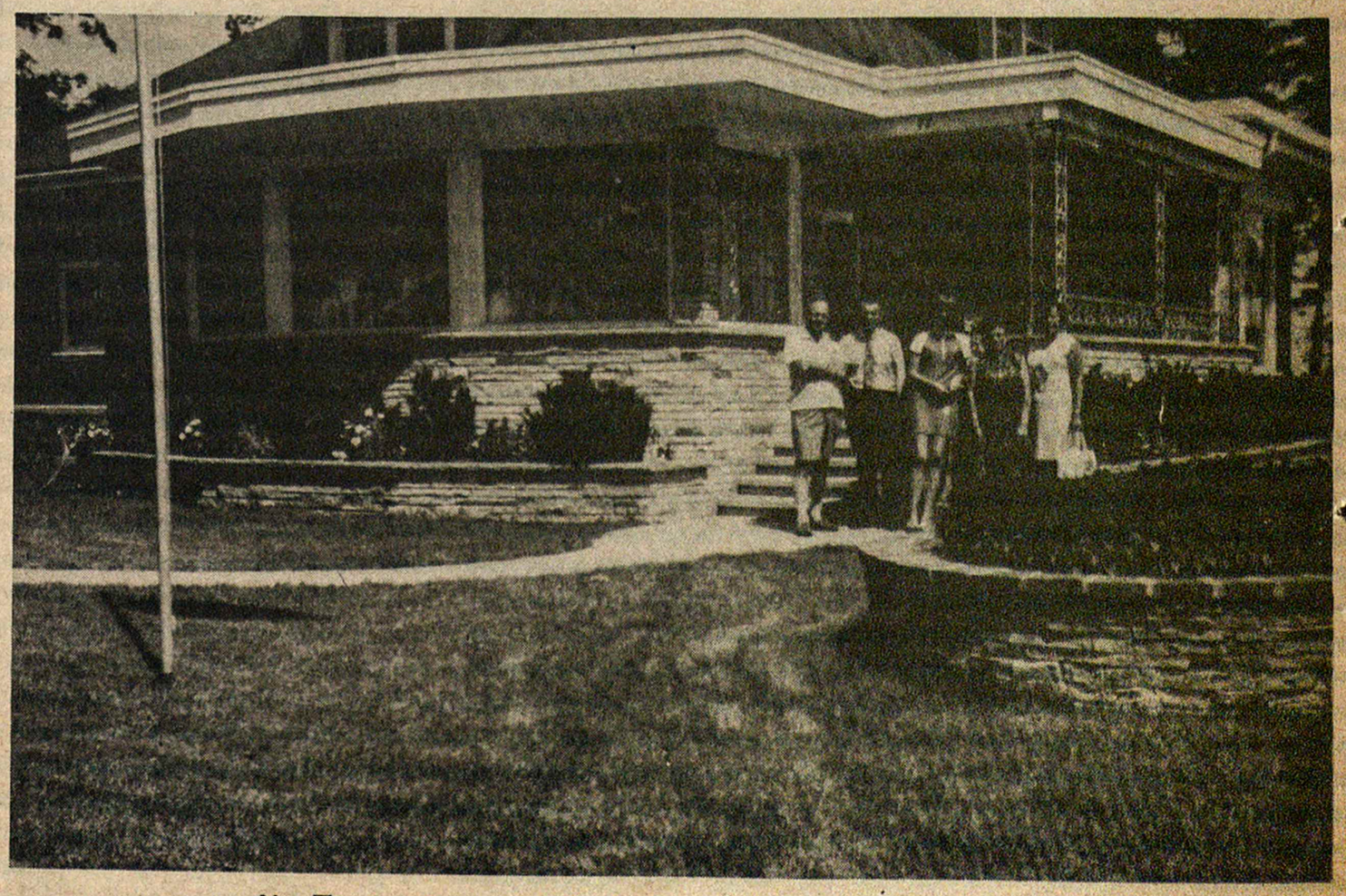

V. Treigiai su svečiais prie savo namų Dehlyje.

Vasario 16 d. lietuviai studentai Western universiteto laikraštyje "The Gazette" paskelbė Lietuvių nepriklausomybės dieną. Regina Stočkutė parašė eilėraštį apie Nemuną, be to, buvo trumpai aprašyta Lietuvos istorija. Vaidotas Jonynas

Skautai Baltijos stovyklavietėje, kuri ir atei nančią vasarą prigužės lietuviško įaunimo.

montreal

OKTETAS BOSTONE

Montrealio AV vyrų balsų oktetas balandžio 18 d. koncertavo Bostone, Mass., JAV, kur dalyvavo "Laisvės varpo" vakaro programoje.

RENGINIŲ KALENDORIUS

Čia skelbiamas sąrašas tų renginių, kuriuos rengėjai užregistravo pas KLB Seimelio prezidiumo sekr. P. Adamonį, 3907a Rosemont Blvd., Montreal, tel. 722-3545, arba pranešė NL redakcijai.

Bal. 25. AV ir Šv. Kaz. salėse: KLB tarybos ir Montrealio seimelio rinkimai.

Geg. 1. AV salėje: Lituanistinės mokyklos metų užbaigimas.

Geg. 2. AV salėje: motinos dienos minėjimas.

Geg. 8. AV salėje: AV choro metinis koncertas.

Geg. 15. Verduno High salėje: Gintaro koncertas.

Geg. 15. AV salėje: Gintaro jaunimo šokių vakaras.

Geg. 22-23. AV salėje: šaulių suvažiavimas.

Birž. 19. AV salėje: E. Kardelienės muzikos studijos mokinių koncertas.

AUKOS

Suvalkų trikampio lietuviams šelpti aukojo šie lietuviai iš La Sallės:

Po 5 dol. E. G. Juodkojai, P. Girdžiai, A. E. Blauzdžiūnai, M. Gaputytė, R. P. Brikiai. Po 3 dol. Adams restoranas, M. Barteškienė. Po 2 dol. V. Žemaitaičiai, Al. Granikovas, I. Vazalinskienė, J. E. Bitneriai, P. T. Mačiuliai, A. Ziukas, O. Matulienė, P. Rudinskas. Po 1 dol. S. Sibitienė, O. Šulmistrienė, M. Čepulienė, Šimkienė, A. Vaitekūnas, Kazakevičienė, D. Jurkus.

Drabužiais aukojo: Žemaitaičiai, Juodkojai, Granikovas, Blauzdžiūnai, Bitneriai, Barteškai, Zubienė, S. Sibitienė, O. Bendikienė, T. Mačiulienė, R. Vazalinskienė, Kaulakienė, Šulmistrienė, M. Gaputytė, Čepulienė, O. Matulis, R. P. Brikiai.

KLB Montrealio apylinkės šalpos komiteto ir savo vardu nuoširdžiai dėkoju mieliems aukotojams. A. K.

KLEBONO PAGERBTUVĖS

Praeitą šeštadienį Šv. Onos draugija parapijos salėje suruošė AV klebono tėv. L. Zarembos pagerbtuves — jo vardadienio proga.

Gražus būrys parapijiečių ir svečių maloniai praleido vakarą, kurį patraukliai papuvairino Montrealio mergaičių sikstetas, o vakaro šeimininkės visus pavaišino skania vakariene.

MARGUČIŲ VAKARIENĖ

Praeitą šeštadienį Šv. Kaz. parapijos salėje sėkmingai praėjo tradicinė margučių vakarienė.

PO OPERACIJOS

J. Zabieliauskas po sėkmingos operacijos pasveiko ir jau lankosi lietuviškuose renginiuose.

Operavo dr. A. S. Popieraitis.

ATVYKSTA VYSK. V. BRIZGYS

Ateinančią savaitę Montrealyje lankysis vysk. V. Brizgys.

Sekmadienį, bal. 25 d., vyskupas AV bažnyčioje teiks sutvirtinimo sakramentą. Tą pačią dieną eilė lietuviukų priims pirmąją komuniją.

RINKIMAI Į KR. TARYBĄ

Balandžio 25 d. įvyks rinkimai į KLB Krašto tarybą. Montrealio apylinkės lietuviai turės išrinkti 10 atstovų iš šių kandidatų:

1. Augustino Ališausko, 2. Lado Giriūno, 3. Dainos Kerbelytės, 4. Petro Lukoševičiaus, 5. Romo E. Maziliausko, 6. Henriko Nagio, 7. Zinos Piečaitienės, 8. Povilo Povilaičio, 9. Vytauto Ptašinsko, 10. Prano Rudinsko, 11. Reginos Staškevičiūtės. 12. Juozo

(kel iama į 14 psl.)

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

***

TEL. 366-7281

***

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

(Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating kontraktorius

366-0330

140 - 2e AVENUE LASALLE

- Šildymo ir vandentiekio taisymas ir naujų įrengimai.
- Vandens šildymui tankų pardavimas ir įrengimas.
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas.
- Visi įkainavimai neapmokami.

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VIŠOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

- *TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.*
- *ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ*

SAV. G. DESROCHERS

TEXACO

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. — 601 St. Jean Road. Tel. 695-3883

ILLE BIZARD, P.Q. — 459 Cheerier Street. Tel. 626-5175

- Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
- Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Lengvai pastekiama greitkeliu Nr. 40.

J. I. B. vaistai, patentuoti Šveicarijoje Nr. 458628, registruoti JAV ir Europoje, ATAUGINA PLAUKUS, išgydo pleiskanas, šašus, niežėjimą, sulaiko plaukų slinkimą, grąžina natūralią plaukų spalvą MOTERIMS ir VYRAMS. 100 procentų garantuotai, J. I. B. vartodamas 8 uncijas 16 savaičių, nebūsi nei plikas, nei žilas.

Užsakymus su $6.00 money orderiu siųsti:
JIB Laboratorija, 2498 Daugall Ave., Windsor, Ont.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:
Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.
Masonite, statybinis popieris, cementas,
B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

montreal

(Atkelta iš 13 psl.)

Šiaučiulio, 13. Leono Zarembos, 14. Vacio Žižio.

Aušros Vartų parapijos salėje rinkimai įvyks nuo 9,30 val. ryto iki 3 val. p.p. Šv. Kazimiero parapijos salėje — nuo 9,30 ryto iki 12 val.

Visi lietuviai sulaukę 18 m. amžiaus, turi teisę ir yra kviečiami balsuoti.

Rinkikas dėl ligos ar dėl kitų svarbių priežasčių numatąs, kad tą dieną negalės pats atvykti į balsavimo būstinę, — gali balsuoti paštu; jis tuo reikalu, kaip galima anksčiau, kreipiasi šiuo adresu: 667 Allard Ave., Verdun, Que. Tel.: 769-1557.

Dr. E. Andrukaitis
832 St. Joseph Blvd. E.
(kampas St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal.
Tel.: 255-3535

Dr. A.O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADĖ & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST – SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

SEIMELIO RINKIMAI

Balandžio 25 d. įvyks rinkimai į KLB Montrealio Seimelį. Montrealio apylinkės lietuviai turės išrinkti 15 atstovų iš šių kandidatų:

1. Jonas Adomaitis,
2. Kazys Ambrasas,
3. Micheline Beniušienė,
4. Rytis Bulota,
5. O. Čečkauskienė,
6. T. Čipkienė,
7. G. Gedvilienė,
8. L. Girinis,
9. Daina Kerbelytė,
10. G. Kudžmienė,
11. Br. Kirstukas,
12. R. E. Maziliauskas,
13. A. Morkūnas,
14. A. Norkeliūnas,
15. I. Petrauskas,
16. Silvija Piečaitienė,
17. J. Šiaučiulis,
18. Roma Valinskienė,
19. Jz. Zavys.

Rinkimai vyks šv. Kazimiero par. salėje nuo 9 val. 30 min. ryto iki 12 val. ir Aušros Vartų par. salėje nuo 9 val. 30 min. ryto iki 3 val. p.p.

Visi lietuviai, sulaukę 18 m. amžiaus, turi teisę ir yra kviečiami balsuoti.

Rinkikas dėl ligos ar kitų svarbių priežasčių numatąs, kad tą dieną negalės pats atvykti į balsavimo būstinę, gali balsuoti paštu. Jis tuo reikalu kaip galima anksčiau kreipiasi šiuo adresu: 667 Allard Ave., Verdun, Que., tel. 769-1557.

Montrealio apyl. rink. komisija

EKSKURSIJA Į CHICAGĄ

Aušros Vartų parapijos choras praneša, kad norintieji dalyvauti dainų šventėje Chicagoje liepos 4 d., nedelsiant registruotųsi pas AV kleboną arba choristus, kur bus suteikta smulkesnių informacijų. Registracija tęsis tik iki balandžio 30 d.

Jei nesusidarys reikalingas žmonių skaičius, tai choras bus priverstas keisti savo planus ir tedalyvaus šioje ekskursijoje vieni, paimdami mažesnį lėktuvą.

Kelionė ten ir atgal — 85 dol. Kitaip pilna kelionė kainuoja 120 dol. Ekskursinė kelionė atsieitų beveik trečdaliu pigiau.

MONTREALIEČIAI GASTROLIUOJA

Solistė Gina Čapkauskienė ir AV vyrų balsų oktetas, vadovaujamas M. Roch, praeitą savaitgalį koncertavo Bostone, JAV.

Z. Lapino vadovaujamas Gintaro ansamblis buvo koncertui išvykęs į Londoną, Ont.

SERGA

Reed Memorial ligoninėje dr. A. S. Popieraičio priežiūroje gydosi Marijona Škudienė ir Kazimiera Kazakauskienė.

VIEŠNIOS

Montrealyje lankėsi dvi Bostono studentės Genė ir Rūta Valkavičiūtės.

PANORAMA

SOCIALDEMOKRATŲ SUSIRINKIMAS

Kovo 27-28 d. Bad Godesberge įvyko Vokietijos lietuvių socialdemokratų draugijos narių visuotinis suvažiavimas.

Svarstant Vokietijos lietuvių visuomeninius reikalus, ilgiau buvo sustota ties bendruomenine veikla ir šiais metais įvykstančiu Krašto tarybos rinkimais. Buvo iškelta, kad draugijos nariai, aktyviai dalyvaudami bendruomenės institucijose, mažai turi laiko draugijos reikalams, o patys bendruomeniniai reikalai institucijų viršūnėse tarsi sustingo vietoje. Krašto taryba, jau pirmoje sesijoje padariusi nutarimus dėl Bendruomenės statuto keitimo, tris metus savo sesijose statutą svarstė, bet pakeisti ir statutą pritaikyti esamoms sąlygoms nepajėgė. Antras svarbus klausimas — Krašto tarybos rinkimų nuostatai.

Nežiūrint to, kad Krašto tarybos rinkimuose 1967 m. buvo suklupta, balsuojant korespondenciniu būdu, ir garbės teismas savo išvadas tarybos sesijoje užbaigė konstatavimu, kad rinkimai buvo pravesti netvarkingai, o tarybos narių dalis pasiūlė tarybai išsiskirstyti ir paskelbti naujus rinkimus, vis dėlto Krašto taryba nutarė šiais metais visus rinkimus vykdyti korespondenciniu būdu.

Tokiems rinkimams būtini tikslūs narių sąrašai. Be to, svarbu, kad Rinkimų komisijos išsiųsti balsavimo lapai patektų balsuotojams. Iškyla klausimas, kaip pasielgti, jeigu balsuotojų dalis negaus balsavimo lapų? Antra, turi būti garantija, kad balsuotojų grąžinami balsavimo lapai negalėtų būti paliesti tol, kol rinkimų komisija juos visus vienu kartu priims ir skaičiuos.

Suvažiavimas nutarė rinkimuose dalyvauti ir tartis su kitomis liberalinėmis grupėmis dėl bendruomenininkų sąrašo sudarymo. Suvažiavimas pasisakė už ryšius su kitomis lietuviškomis organizacijomis.

Aušros Vartų choro dirigentė M. Roch ir solistė Gina Čapkauskienė Montrealio aerodrome.

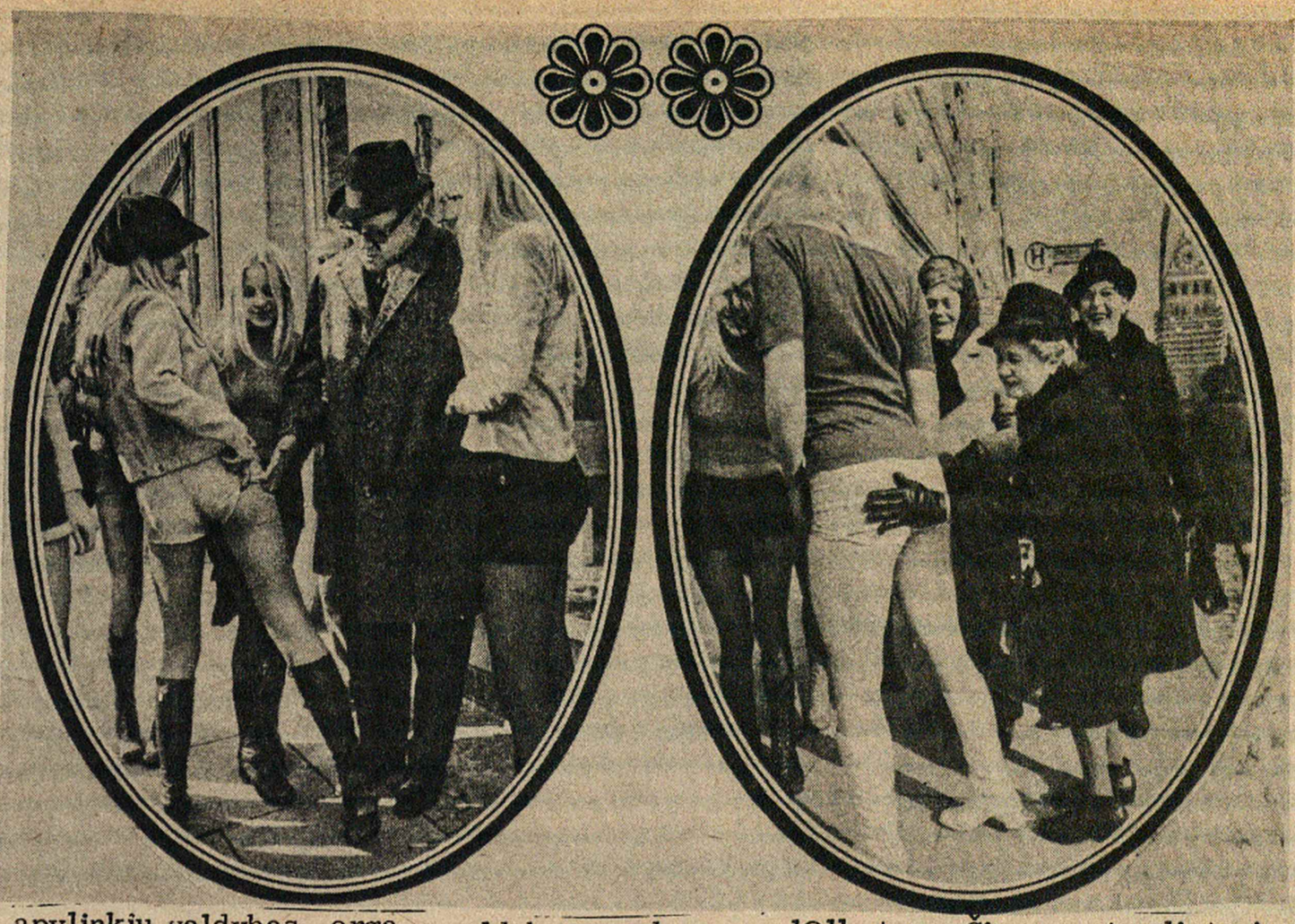

Mini įpėdinės – karštos kelnaitės. Mūsų nuotraukose: skirtinga praeivių reakcija Europoje.

Suvažiavimas konstatavo, kad draugijos veikla nors nesparčiai, bet plečiasi, įsijungia naujų narių ir tvirtėja ryšiai su kitų kraštų lietuvių socialdemokratinėmis organizacijomis.

Buvo pakeistas draugijos statutas, įvedant revizijos komisiją ir atsisakant nuo tarybos.

Aptarti spaudos reikalai. "Apžvalgos" redakcija paraginta dažniau paruošti leidinį.

Išrinkta draugijos valdyba ir revizijos komisija.

Nutarta pasveikinti kitų kraštų liet. socialdemokratų organizacijas.

Padėkojus tarybai ir valdybai ir pavieniams asmenims už atliktus darbus, suvažiavimas draugiškoje nuotaikoje užbaigtas. J-a

M. BARO
PARODA

Balandžio 24 - 25 d. Britanijos Londono Lietuvių Namuose vyks Marijos Baras - Barėnienės dailės darbų paroda.

KR. TARYBOS
RINKIMAI

Balandžio 25 d. vyksta rinkimai į KLB tarybą.

Krašto valdyba prašo visų apylinkių valdybų, parapijų klebonų, organizacijų vadovų paraginti savo narius kuo gausiau dalyvauti balsavime ir tuo būdu išrinktiesiems suteikti daugiau pasitikėjimo ir jėgų dirbti tautinį darbą.

TELEGRAMOS
TURKIJON

Pastaruoju metu pablogėjus Brazinksų politinei padėčiai Turkijoje, KLB Krašto valdyba prašo apylinkių valdybas, organizacijas ir pavienius asmenis siųsti telegramas arba oro pašto laiškus Turkijos ministrui pirmininkui — The Prime Minister of Turkey, Ankara, Turkey, prašant Brazinskams suteikti asilio teises.

LIETUVIŲ
DIENOS

Septinioliktąsias Kanados lietuvių dienas šįmet Padėkos dienos savaitgalį rengia St. Catharinės apylinkės valdyba. Tuo pačiu metu St. Catharinėje vyks ir antrasis Kanados lietuvių jaunimo kongresas su labai plačia programa: sportu, paskaitomis, simpoziumais, parodomis, pasilinksminimais, eitynėmis miesto gatvėse ir t.t.

KLB Krašto valdyba prašo visus jau dabar įsiminti spalio 8-10 d. datą ir tomis dienomis dalyvauti Lietuvių dienose ir jaunimo kongrese.

RENKAMI
STRAIPSNIAI

KLB Krašto valdybos Visuomeninių reikalų komisija renka straipsnius ir žinias kitataučių spaudoje apie Lietuvą ir lietuvius. Visi prašomi tokią medžiagą siųsti Kr. valdybos adresu: 1011 College Street, Toronto 4, Ont.

SOLIDARUMO
ĮNAŠAI

KLB Krašto valdybai priklausančią solidarumo įnašų dalį atsiuntė šios apylinkės: Sudbury 80 dol., Sault Ste. Marie 45 dol., Otava 20 dol., Calgary 30 dol., Toronto 570 dol., Rodney 15 dol., Oakville 45 dol., Montreal 191 dol.

KLB Kr. valdyba dėkoja ir prašo kitas apylinkes atsiskaityti už 1970 m.

STUDIJOS
LIETUVOJE

Kiek okup. Lietuvoje studentų, ką jie studijuoja ir kur mokosi, kokia jų buitis – žinių suteikė aukštojo ir specialiojo mokslo vidurinio mokslo režiminis ministras H. Zabulis. Jis pareiškė, kad šiuo metu Lietuvoje yra 57.000 studentų. Tik trečdalis jų yra darbininkai ir darbininkų vaikai. 29 proc. yra atvykę iš kolchozų. Jaunimas pasirenka vieną iš 130 specialybių. Studentai atlieka praktiką kitose valstybėse, tiksliau, vad. socialistiniuose kraštuose. Pernai ir šiemet 150 studentų praktiką atliko svetur. Šiuo metu lietuvių jaunimas studijuoja Bulgarijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Vengrijoje ir Rytų Vokietijoje.

Nors specialybių aukštose mokyklose netrūksta, tačiau tos mokyklos, teigia Zabulis, dar nesugeba paruošti visos eilės specialistų. Nepaprastai trūksta statybininkų, matematikų, per mažai paruošiama energetikų, mašinų gamybos specialistų, be to, labai trūksta fizikos ir matematikos mokytojų.

Vilniaus universitetui pakvietus studijuoti lietuvius, gyvenančius užsieny, jau esą gauti pareiškimai iš JAV, Vakarų Vokietijos, Argentinos ir Lenkijos lietuvių. Vieni jų pageidauja atvykti tik tobulintis, kiti nori studijuoti lietuvių kalbą ir literatūrą, teisę, mediciną, žurnalistiką.

TELEFONAI

Vilniuje veikią telefono automatai kas metai duoda vidutiniškai 250 000 rublių pelno.

Šalia NL redakcijos geromis sąlygomis išnuomuojamas triplexo rūsys:1, 4 ar 5 kambariu butas. Moderniai ir naujai įrengta, dvi vonios. Kreiptis tel. 733-9005.

PRANESAMA APIE NAUJĄ GYDOMĄJĄ MEDŽIAGĄ

sutraukiančią hemorojus

Tai yra ypatinga gydomoji medžiaga įrodžiusi galią sutraukti hemorojus ir pataisyti sugadintus audinius.

Pagarsėjęs tyrimų institutas atrado nepaprastą gydomąją medžiagą, sugebančią sutraukti hemorojus be skausmo. Ji per kelias minutes sumažina niežėjimą ir nepatogumus bei pagreitina uždegimo pažeistų audinių gijimą.

Visais tyrimo atvejais švelnėjant skausmams, įvykdavo hemorojų susitraukimas.

Tačiau visų svarbiausia — rezultatai būdavo tokie nuostabūs, kad šis pagerėjimas tesdavosi daugeli mėnesių.

To buvo pasiekta naudojant gydomąją medžiagą (Bio-Dyne), kuri greitai padeda užgyti pažeistoms celėms ir sužadina naujų audinių augimą.

Dabar Bio-Dyne galima gauti tepalo bei lazdelės formose "Preparation H" vardu. Prašykite visose vaistinėse. Pinigai bus grąžinti jei nebūsite patenkinti

Gaminu vario apyrankes. Suirentesuotieji prašomi kreiptis pas J. Malaišką, tel. 366-4781.

BELLE
CHRYSLER PLYMOUTH INC.
1400 LABELLE BLVD. LAVAL, QUE.

Alfonsas Scerba

Lietuvis atstovas, per kurį galima įsigyti naują ar naudotą automobilį su garantija iki 5-rių metų.

* * *

VALIANT
DUSTER
BARACUDA
SATELLITE
SIMCA

TEL. 681-1641

Income Tax

PRANAS TAUTKUS,
(buves mokytojas)

turi daug prityrimo užpildyti įvairias INCOME TAX blankas. Kreiptis asmeniškai arba telefonu skambinti tiktai šiomis dienomis ir valandomis:

ŠEŠTADIENIAIS nuo 1 iki 5 val. p.p. T. Laurinaičio Photo Studio, 1920 Frontenac St. Montreal, P.Q.
Tel: 524-0209 arba 525-8971

SEKMADIENIAIS nuo 1 iki 5 val. p.p. Ant. Matulio bute, 7686 Edward St., La Salle.
Tel. 366-3805.

Be to, jis užpildo pensijų ir emigracijos blankas.

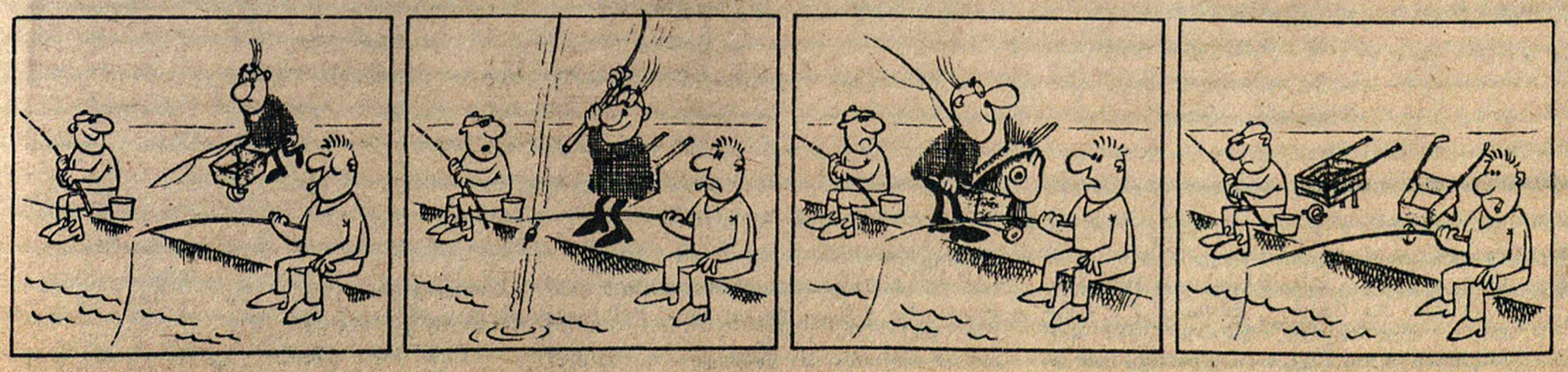

Miko Ridiko nuotykiai

KRONIKA

PATIKSLINIMAS

Praeitą balandžio 14 d. NL numerį baigiant ruošti, sugedo raidžių rinkimo mašina. Dėl to numeryje įsivėlė neišvengiamų netikslumų ir klaidų, kurių svarbiausioji — pirmame puslapyje buvo netiksliai pažymėtas eilės numeris.

Balandžio 14 d. laidos eilės numeris iš tikrųjų yra Nr. 1243. Skaitytojų atsiprašome.

VIEŠĖJO MOKSLININKAS

JAV-se viešėjo prof. dr. Vytautas Statulevičius, fizikos ir matematikos instituto direktorius. Jis buvo pakviestas paskaitom JAV valstybinės mokslų akademijos. Lankėsi Chicagoje, New Yorke, Kalifornijoje ir kt. Prieš penkerius metus panašią kelionę vykdė Vilniaus universiteto rektorius prof. J. Kubilius.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI

Bene didžiausia lituanistinė mokykla užsieniuose yra čikagiškė K. Donelaičio aukštesnioji ir žemesnioji mokyklos. Tų mokyklų auklėtiniai penkis kartus per metus išleidžia savo žurnalą "Pirmieji žingsniai".

Leidinio vasario mėn. numeris yra kupinas pačių mokinių rašinėlių ir piešinių. Be to, numeris iliustruotas ir V. Noreikos nuotraukomis.

Montrealio Aušros Vartų choras, kuris liepos mėn. dalyvaus dainų šventėje.

ANTRASIS KAIMAS

Chicagos lietuvių satyros ir jumoro teatras "Antrasis kaimas", kuriame šiuo metu vadovauja A. T. Antanaitis balandžio pabaigoje Marquette parko "Playhouse" salėje pasirodė su nauja programa.

LANKĖSI LONDONE

Calgary, Alta., universiteto prof. K. Lederis kovo mėn. lankėsi Londone, Didž. Britanijoje, kur dalyvavo mokslinėje konferencijoje.

Prof. K. Lederis skaitė referatą apie neužoliypofizinius harmonus.

Gegužės 1 dieną, šeštadienį, 7 val. vak., Aušros Vartų par. salėje įvyks Montrealio lituanistinę mokyklą BAIGIANČIŲJŲ BALIUS - ŠOKIAI. Kviečiame visą Montrealio jaunimą apsilankyti, pasidžiaugti ir pasilinksminti kartu. Pamatysite visus tuos, kurie seka jūsų pėdomis, susitiksite savo senus draugus ir prisiminsite...

...jaunas dienas.

Baigiančiųjų klasė

VYTAUTO KLUBO PAŠALPINĖ DRAUGIJA KVIEČIA VISUS ATSILANKYTI Į PAVASARIO

vakarienę,

KURI IVYKS BALANDŽIO 24 d., šeštadienį, 7,30 val. vak. VYTAUTO KLUBO SALĖJE.

ŠILTA VAKARIENĖ, ŠOKIAI IR LOTERIJA.

ĮĖJIMAS $3.00, JAUNIMUI PUSĖ KAINOS.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	5.0%	Asmenines	8.5%
Taupomąsias s-tas	6.0%	Nekiln. turto	8.75%
Term. ind. 1 metams	6.25%	Čekių kredito	9.0%
Term. ind. 2 metams	6.75%	Investacines	nuo 9.0% iki 12%
Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.		Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.	

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. **727-3120** Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

SAVARANKIŠKAS AGENTAS
P. ADAMONIS
Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose
3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545
Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

ČEKIAI VELTUI!

LITAS MOKA **5%**

UŽ EINAMĄSIAS SĄSKAITAS IR NIEKO NESKAITO UŽ IŠRAŠYTUS ČEKIUS. KAS PER METUS IŠRAŠO 100 ČEKIŲ, TAS PER LITĄ, GALI SUTAUPYTI 20 DOL.

KODĖL NEPASINAUDOTI TUO LITO PATARNAVIMU IR PRIEDU DAR GAUTI TOKIAS AUKŠTAS PALŪKANAS? DEPOZITUS Į LITĄ, BE JOKIŲ SUNKUMŲ GALIMA ĮDĖTI PER PAŠTĄ.

BŪKITĖ APDAIRŪS IR ATIDARYKITE SAVO EINAMĄSIAS SĄSKAITAS – LITE!

nepriklausoma lietuva

Nepriklausoma Lietuva is published weekly by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, La Salle 690, P.Q. R.E. Maziliauskas, Editor. F.P. Paukstaitis, Bus. Manager. Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P.Q.

Bendradarbiu ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos ir leidėjų nuomonei. Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Neišspausdinti rankraščiai autoriams grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį leidykla ir redakcija neatsako.

Metinė prenumerata Kanadoje $7.50, visur kitur $8.00. Atskiras numeris 25¢. Rėmėjo prenumerata $12.00. Adreso pakeitimas 25¢.

Redakcijos ir administracijos adresas:
7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, P.Q
Tel. (514) 366 6220